

МОЛЕБЕНЬ ДО СВЯТОГО ДУХА (фрагмент)

Стор. 3

Владика Богдан Дзюрах про Декаду місійності: проти небезпеки «мовчазної Церкви», яка не пророкує на пустині світу **Стор. 4**

Кардинал Райнгард Маркс оприлюднив лист про зречення **Стор. 5**

Короткі **Стор. 6**

Владика Богдан Дзюрах провів перше засідання Колегії радників Апостольського екзархату в Німеччині та країнах Скандинавії **Стор. 8**

Владика Богдан Дзюрах здійснив свої перші душпастирські відвідини **Стор. 9**

Готовність учнів христових **Стор. 11**

Возлюблені братя і сестри! **Стор. 12**

Молитва до Блаженного Священномученика Петра Вергуна **Стор. 14**

102-й день народження сестри Василянки, яка пережила підпілля і бачила Августина Волошина **Стор. 15**

Світлина 1907 року... **Стор. 16**

Червень – місяць молитов до Пресвятого Серця Ісуса **Стор. 16**

Ступити на дорогу братерства (17) **Стор. 17**

«Щоб неокриленому слову добути силу чарівну» **Стор. 18**

◀ Катерина Шадріна, «Свята Трійця»

П'ЯТИДЕСЯТНИЦЯ. ЗІШЕСТЯ СВЯТОГО ДУХА

У свято П'ятидесятниці згадується і прославляється Зішестя на апостолів Святого Духа у вигляді вогнених язиків. Свою назву це свято отримало тому, що ця подія відбулася під час старозавітного свята П'ятидесятниці, яке відзначалося після іудейської Пасхи в 50-й день. Також це свято називають Днем Святої Трійці. Це пояснюється тим, що Зішестям Святого Духа на апостолів прославилась третя Особа Пресвятої Трійці і підтвердилось вчення Господа Ісуса Христа про Триєдиність Божу.

П'ятидесятницю євреї називають «Шавуот» і почитають як одне із найбільших свят. Цього дня згадується дарування Богом (через пророка Мойсея) Заповідей і Синайського Закону (Тори), отриманих ними через 50 днів після виходу з єгипетської неволі. Це свято було (та і залишається досьогодні) урочистим і радісним.

О третій годині в Сіонській світлиці (Дії 1, 13), де перебували після Вознесіння Христа в постійній молитві апостоли та Марія, Мати Ісуса, раптово почувся шум з небес, який наповнив весь дім і був чутний далеко за його межами. В повітрі з'явилося безліч вогнених язиків, вони на мить опустилися на голови апостолів і лише світили, але не палили. **Разом з цими зовнішніми явищами відбулося і внутрішнє, в душах апостолів –**

«наповнилися всі Духа Святого». І в такий спосіб Дух Святий назавжди наповнив Собою душі апостолів та інших віруючих у Христа. Іншими словами, тоді і почало сповнюватися те старозавітне провіщення, в якому Господь урочисто пообіцяв, що *«виллю від Духа Мого на всяку плоть, і будуть пророкувати сини ваші і дочки ваші; старшим вашим будуть снитися сні, і юнаки ваші будуть бачити видіння»* (Йоїл 2, 28).

” У день П’ятидесятниці Христова Церква, оживлена і проваджена Святим Духом, розпочала проповідкування і реалізацію Доброї Новини про прощення гріхів, спасіння і Царство Боже для всіх народів і племен, починаючи від Єрусалиму «та аж до останнього краю землі».

Будучи безтілесним, Святий Дух обрав чуттєве знамення, щоб тим відчутніше явити Свою присутність. *«Бо, – навчає св. Григорій Богослов, – як Син Божий з’явився на землі, то і Духу Святому належало з’явитися».*

Як тільки вогонь Божественний запалав в душах апостолів, вони піднесли до неба слово хвали і подяки Господу за Його благодіяння для роду людського. І кожен з обласуджених почав говорити на якій-небудь, до цих пір йому невідомій, мові – земній чи ангельській, але, передусім, тієї країни, де він ніколи не був. Це знання для апостолів було даром Духа Святого, необхідним, зокрема, для розповсюдження Євангельської Істини в усьому світі, серед усіх народів і націй, рас та племен. А також для спілкування (і якраз невідомою мовою) з ангелами і безпосередньо Богом. Адже у такий спосіб *«Дух [Святий] підкріплює нас у немочах наших: бо ми не знаємо, про що молитися, як належить, але Сам Дух просить за нас зітханнями невимовними. А Той, Хто випробовує серця, знає, яка думка в Духа, тому що Він заступається за святих [себто правдиво віруючих] із волі Божої»* (Рим. 8, 26,27).

Тим часом шум з неба привернув до Сіонської світлиці безліч іудеїв та прозелітів. Вони були вражені несподіваним для них явищем: учні Христові, переважно, галілеяни за походженням, люди, здебільшого, малоосвічені, раптом заговорили іншими, в т. ч. іноземними, мовами. І хоча надзвичайно різноманітною була ця величезна юрба присутніх за походженням і мовою, проте, кожен чув якогось одного проповідника, який прославляв Бога мовою його країни. Здивування багатьох перейшло в жах, але знайшлися і такі, які, «насміхаючись, говорили», що апостоли, мовляв, «напилися солодко-го вина» (Дії 2, 13).

Тоді св. апостол Петро виголосив свою першу публічну проповідь, в якій вказав на славу подію, що сталася цього дня, – на виконання стародавніх пророцтв і, зокрема, пророка Йоїла. Й, відповідно, завершення тієї великої справи Божого прощення, порятунку та зцілення людей, яку здійснив та утвердив на землі (і далі доручив вершити Своїй правдивій

Новозавітній Церкві) розп’ятий і воскреслий Господь Ісус Христос. Проста і коротка була перша християнська проповідь, але оскільки устами апостола Петра віщав Дух Святий, ці слова його проникли й заповнили серця й уми слухачів і перемогли їхні сумніви і завзятість.

Вислухавши його, *«вони розжалобились серцем і сказали Петрові та іншим апостолам: Що нам робити, браття?»* «Покайтеся, і нехай хреститься кожен із вас в ім’я Ісуса Христа для прощення гріхів, і дара Святого Духа», – відповідав їм Петро. Після цього *«охоче прийняли слово»* і негайно покалися, увірували, хрестилися, і до Церкви Христової *«приєдналося в той день душ близько трьох тисяч»* (Дії 2, 37–41). Так, повним торжеством і тріумфом Божого Святого Духа над невіруючими завершилася ця подія.

Триразово Ісус Христос дарував учням Духа Святого: спочатку через страждання – неявно (Мт. 10, 20); після Воскресіння через подих – виразніше (Ін. 20, 22); а от нині – разом з Богом Отцем послав Його істотно і дуже наочно й переконливо. І таким чином стали вельми й особливо реальними і дієвими звернені до них, а також, загалом, і до всіх – дійсно духовно *«народжених згори»* (Ін. 3, 3,7) і боговідданих, практикуючих християн, зокрема, такі слова Ісуса: *«Ось даю вам владу наступати на змії і скорпіонів, і на всяку силу вражу; і ніщо не зашкодить вам»* (Лк.10, 19). Або теж саме, за напоученням св. апостола Якова: *«Отже, покоріться Богові та [відважно й рішуче] противтеся дияволу, і він утече від вас»* (Як. 4, 7). І, в результаті, *«тільки очима твоїми будеш дивитися і помсту над [нечесливими і] беззаконними бачити»* (Пс. 90, 8).

Свято Святої Трійці встановлено апостолами. Після дня Зішестя Святого Духа вони почали щорічно по особливому святкувати День П’ятидесятниці і заповідали згадувати цю подію всім християнам (1 Кор. 16, 8; Дії 20, 16). Свята Церква підносить загальне славослів’я Пресвятої Трійці і вселяє нам, щоб ми оспівували *«Безначального Отця, і Собезначального Сина, і Сопрісносущного і Пресвятого Духа»* – *«Трійцю Єдиносущну, Рівносильну і безначальну».*

В IV столітті святим Василиєм Великим були складені уклінні молитви, що читаються донині під час святкової вечірні. Щоб зберегти віруючих в побожному стані і зробити їх здатними, за прикладом апостолів, до скоєння колінопреклонінь і молитов на честь Святого Духа, до гідного прийняття безцінних дарів благодаті Божої, вечірню покладено проводити слідом за літургією.

На Трійцю в Україні (та й не тільки) прийнято прикрашати храми й собори, різні будинки та власні оселі гілками дерев, травою і квітами. Так святкувала П’ятидесятницю Церква Старозавітня; так, ймовірно, була прикрашена і Сіонська світлиця в той благословенний день.

П’ятдесятого дня після Свого славного Воскресіння Господь Ісус зіслав Святого Духа на Апостолів і Марію, які перебували на молитві у Горниці (Вечірнику). Так сповнилася обітниця Христа: *«Як прийде Утішитель, Якого зішлю вам від Отця, Дух істини, Який від Отця походить, то Він і свідчитиме за Мене»* (Ін. 15, 26). У день П’ятидесятниці Христова Церква, оживлена і проваджена Святим Духом, розпочала проповідкування і реалізацію Доброї Новини про прощення гріхів і спасіння, відродження, зцілення і Царство Боже для всіх народів

і племен, починаючи від Єрусалиму і всієї, загалом, Святої Землі – «та аж до останнього краю землі» (Дії 1, 8). [...]

Зіслання Святого Духа – одне з найважливіших християнських свят в усьому літургійному році. Воно остаточно утверджує і сповняє діло Воскреслого Спасителя, Який не тільки заснував Новозавітню Церкву, а й довірив її опіці, натхненню й провадженню Святого Духа. Після рішення ельвірського синоду (306 р.), коли у Церкві було запроваджене окреме свято на честь Святого Духа, відзначення тривали не два дні, як зараз, а цілих сім. **Синод у Сансі (1140 р.) дав нам глибоке визначення: «Святий Дух є душею світу».**

Відзначаючи це свято, яке ще називають днем народження Христової Церкви, варто не тільки дякувати Богові за Його Святого Духа, Яким Він про-

вадить та повсякчас пробуджує й відновлює Свою Церкву і повчає кожного воістину віруючого. А й пригадати нашу християнську гідність як «царства священників».

Сам Святий Дух (від початків Церкви) свідчить, що Спасіння має бути проповідуване всім. Що воно ніяк не «застережене», як «авторське право» чи «приватний патент», для якоїсь окремої групи осіб. І що новозавітня Церква, як, насамперед, правдиве містичне Тіло Христове, в якій присутні різні культурно-теологічні традиції східного і західного походження, деномінації та юрисдикції, є Вселенською і Соборною. Інакше кажучи, «і буде проповідане це Євангеліє Царства [Божого] по всьому світу, на свідчення всім народам; і тоді прийде кінець [віку]!» (Мт. 24, 14). [...]

Джерело: КІРІОС

ХТ

МОЛЕБЕНЬ ДО СВЯТОГО ДУХА (ФРАГМЕНТ)

БЛАГАННЯ

1. Духу Святий, що при сотворенні вселенної наповняв всесвіт, прийди і просвіти нас.
2. Духу Святий, що натхнув Авраама покинути місто Ур і оселитися в Ханаані, прийди і просвіти нас.
3. Духу Святий, що помішав мови у Вавилоні і так вчинив народи, прийди і просвіти нас.
4. Духу Святий, що через Мойсея вивів ізраїльський народ з неволі, дав десять Заповідей і провадив сорок років через пустиню; прийди і просвіти нас.
5. Духу Святий, що натхнув пророків пророкувати прихід Месії; прийди і просвіти нас.
6. Духу Святий, що благовістив Пречистій Діві Марії, що стане Матір'ю Спасителя; прийди і просвіти нас.
7. Духу Святий, що у виді голуба при хрещенні Ісуса в Йордані зійшов на Нього; прийди і просвіти нас.
8. Духу Святий, що запровадив Ісуса на пустиню, де провів 40 днів і ночей на пості й молитві; прийди і просвіти нас.
9. Духу Святий, що укріпляв Ісуса в терпіннях в Гетсиманії, на Хресній Дорозі й на Голготі; прийди і просвіти нас.
10. Духу Святий, що зійшов на апостолів у виді вогненних язиків; прийди й просвіти нас.
11. Духу Святий, що просвіченням Своїм дав апостолам дар різних мов, неустрашимість перед ворогами і силу витривання; прийди й просвіти нас.
12. Духу Святий, що провадиш Церкву, як корабель до щасливої пристані; прийди і просвіти нас. (а.ф.)

▲
Голуб – символ Святого Духа.
Лоренцо Берніні, апсида Собору
Святого Петра, Ватикан.
Джерело: Вікіпедія

НОВИНИ Апостольського екзархату у Німеччині та країнах Скандинавії

ВЛАДИКА БОГДАН ДЗЮРАХ про Декаду місійності: проти небезпеки «мовчазної Церкви», яка не пророкує на пустині світу

4 червня 2021 року офіційне інтернет-представництво Апостольського екзархату для українців візантійського обряду у Німеччині та країнах Скандинавії оприлюднило Звернення Преосвященного владика Богдана Дзюраха у справі проведення Декади місійності. Цим своїм душпастирським посланням єпископ прагне заохотити духовенство та вірних, а також усіх людей доброї волі до активного залучення до цього особливого моменту пробудження місійного духа у наших парафіяльних спільнотах.

«Христова Церква, яка у день П'ятидесятниці отримала силу Святого Духа, натхнена і проваджена тим самим Духом, відразу ж розпочала здійснювати у світі місію, яку їй доручив Божественний Спаситель, коли наказав апостолам перед Своїм Вознесінням: *"Ідіть же по всьому світу та проповідуйте Євангелію всякому творінню"* (Мр. 16, 15). У серцях Христових учнів, які творили першу християнську спільноту Єрусалима, звучало відлуння цих Христових слів як заповіт, як заповідь, як місійний наказ, а Святий Дух зі середини

спонукав їх до проголошення Євангелія спасіння «усьому творінню». І ніякі зовнішні перешкоди та труднощі не могли стримати церковну спільноту від цього свідчення про дар спасіння, що його дарував Воскреслий наш Господь грішному людству», – зазначив на початку свого Звернення Преосвященний владика Богдан Дзюрах, вказуючи на гідний приклад перших християн у здійсненні місії Церкви.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ХРИСТІЯН НЕ ЗДАТНІ ПОГАСИТИ МІСІЙНИЙ ЗАПАЛ

За словами єпископа, навіть переслідування та тортури, яким були піддані послідовники Христа зі сторони язичницької влади, не зуміли погасити запал та ревність їхньої проповіді. Цей же подвиг проповіді здійснили наші батьки й матері: «Цей досвід первісної Церкви майже дослівно пережила у минулому столітті наша Українська Греко-Католицька Церква. Вона на матірніх землях і в країнах так званого "соціалістичного табору" була заборонена радянським комуністичним режимом, жорстоко переслідувана, увесь єпископат, сотні священників і богопосвячених осіб, десятки тисяч вірних мирян зазнали жаклих гонінь, тортур і ув'язнень, нерідко віддаючи своє життя як мученики і ісповідники святої віри».

ПРОТИ ЗОВНІШНІХ І ВНУТРІШНІХ НЕБЕЗПЕК «МОВЧАЗНОЇ ЦЕРКВИ»

Проте, свідчення Христа та Його любові до усього творіння не є прерогативою лише складних періодів переслідування чи утисків, але постійним завданням Христових учнів у всі часи. Більше того, за словами автора Звернення, періоди затишшя містять свою небезпеку: «Саме в часах, коли фізичні переслідування припиняються, а суспільне життя починає плисти в спокої, достатку і комфорті, християнам загрожує небезпека перетворитися на "мовчазну Церкву", на Церкву, яка замикається у самій собі, яка, щоправда, вірує у Христа, говорить про нього у стінах своїх храмів і в катехитичних класах, проте не проголошує Христової благовісті поза територією парафій. Вийшовши з храму після богослуження, християни неначе "розчиняються" у морі панівної культури, часто позначеної байдужістю до всього надприродного і релігійного. На пустині світу вже не чути спасенної християнської Благовісті, бо християни перестають виконувати свою пророчу місію, перестають бути "голосом волаючого на пустині", щоб у серцях своїх сучасників «приготовляти шлях Господеві» (пор. Мр. 1, 3), як це свого часу робив св. Йоан Предтеча».

ПРИЧИНИ ВІДСУТНОСТІ МІСІЙНОГО ЗАПАЛУ У ЦЕРКВІ

Причин такого феномену, за словами владика Богдана, може бути декілька; вони поділяються як на зовнішні, так і на внутрішні. Оскільки зовнішні обставини ми не завжди в силі змінити, тому архиєрей запрошує більш глибоко та чесно подивитися на наші внутрішні причини, щоб справді перетворювати Церкву у співпраці із нашим Господом. «Господь бажає оновляти Її силою Св. Духа, проте і сама церковна спільнота мусить відкритися на це оновлююче Боже діяння. То ж застановімся над тим, що в нас самих не дозволяє нам відкрито і відважно свідчити про Христа, щоб, згідно заповіді Христової, бути "світлом світу і сіллю землі" (див. Мт. 5, 13–14)», – мовив єпископ.

» «Саме в часах, коли фізичні переслідування припиняються, а суспільне життя починає плисти в спокої, достатку і комфорті, християнам загрожує небезпека перетворитися на «мовчазну Церкву».

Першою причиною відсутності місійного запалу у Церкві, за словами архиєрея, є згасання у серцях християн вогню Святого Духа. «Віра, не закорінена у глибокому духовному досвіді особистого єднання з Воскреслим Господом, навряд чи пробудить у серці такого "остиглого" християнина апостольський запал і місійну ревність, як це було у перших Христових учнів», – зазначив із цього приводу єпископ.

Другою причиною є недостатня релігійна освіта, яка яскраво проявляється у теперішньому часі. «Поминаючи ту обставину, що більшість дорослих вірних, що виростили у комуністичних часах, не мали нагоди пізнати правди віри через систематичну і ґрунтовну катехизацію, ми у наших часах і надалі надто мало приймаємо духовної поживи через роздуми над Божим Словом, вивчення Катехизму, читання релігійної літератури, поглиблення знань щодо справ віри і моралі. Про першу громаду Христових учнів в Діяннях святих Апостолів сказано, що "вони постійно перебували в апостольській науці та спільності, на ламанні хліба й молитвах" (Діяння 2, 42).

Оце перебування в "апостольській науці" не менше важливе для пробудження місійного духа, ніж приймання Святих Таїнств та витривала молитва. То ж намагаймося частіше звертатися до духовної

літератури, брати участь в катехизації та біблійних гуртках при парафії, щоб ставати щораз більше Христовими "учнями-місіонерами", до чого нас часто закликає Святійший Отець Франциск», – підкреслив владика Богдан.

ДЕКАДА МІСІЙНОСТІ ЯК ВІДПОВІДЬ

Саме тому задля здійснення кроків у напрямку усунення цих причин та пробудження місійного запалу у наших парафіяльних спільнотах владика Богдан Дзюрах закликає усіх священників та вірних, усіх людей доброї волі до активної участі у Декаді місійності. «Передаючи слова Отця і Глави нашої Церкви Блаженнішого Святослава, закликаю Вас усіх "до активної та творчої участі в Декаді місійності", щоб кожен на своєму місці і всі разом ми могли "будити місійного духа в нашій Церкві, вчитися наново євангелізувати", ставати здатними "виходити поза стіни наших храмів, щоб свідчити про великі діла Божі та служити Богові і ближньому, щоб давати свідчення, що бути з Христом – це невимовна радість, якою треба ділитися з усіма"», – промовив апостольський екзарх у Німеччині та країнах Скандинавії.

Відтак владика закликав священників до належного приготування цього благодатного часу та особливого моменту у літургійному році нашої Української Греко-Католицької Церкви.

«Нехай молитовне очікування Святого Духа принесе щедрі плоди відновлення віри у нашому особистому, родинному і церковному житті! Нехай Пречиста Діва, Мати Неустанної помочі, вимолює для нас усіх щедре благословення Пресвятої Тройці», – завершив своє Звернення у справі проведення Декади місійності Преосвященний владика Богдан Дзюрах.

Довідка

Декада місійності – це десятиденне підготування до святкування П'ятдесятниці, переосмислення великого дару Святого Духа та Церкви. Кожен день Декади місійності проходить під певним гаслом. У такий спосіб Декада місійності допомагає вірянам крок за кроком переосмислити найважливіші правди християнської віри і заохочує наново втілювати їх у власному житті. Так, наприклад, на празник Вознесіння Господа нашого Ісуса Христа ми розпочали Декаду місійності із роздумів над особистим утвердженням у вірі, а на Зіслання Святого Духа запрошуємо кожного пороздумувати над тим, як бути носієм Святого Духа вдома, на роботі, серед друзів.

**Пресслужба
Апостольського екзархату у Німеччині
та країнах Скандинавії**

ХТ

КАРДИНАЛ РАЙНГАРД МАРКС ОПРИЛЮДНИВ ЛИСТ ПРО ЗРЕЧЕННЯ

Архиєпископ Мюнхена та Фрайзінґа пояснює причини свого рішення піти у відставку ситуацією навколо проблеми зловживань супроти неповнолітніх в Німеччині, що показала як особисті промахи, так і інституційну поразку.

Кардинал Райнгард Маркс, Архиєпископ Мюнхена та Фрайзінґа й донедавна Голова Єпископської Конференції Німеччини, надіслав Папі Францискові прохання про зречення з архиєпископського уряду. З дозволу Святішого Отця, який доручив йому звершувати служіння до прийняття відповідного рішення, ієрарх опублікував цього листа, в якому представлені причини цього прохання.

Відправною точкою для ієрарха стала криза, яку переживає Церква в Німеччині, спричинена також, за його словами, «нашими особистими поразками, винуватцями в яких є ми самі». «Мені здається, таким є моє враження, що ми досягли "мертвої точки", що, однак, може стати також поворотним моментом, згідно з моєю пасхальною надією», – пише він.

Райнгард Маркс виступає під час зустрічі кардиналів у Ватикані, 23.02.2019 р.
С-на: CTV via REUTERS

Кардинал Маркс пише, що рішення про відставку вишло приблизно рік тому. Він пояснює Папі, що для нього йдеться про взяття на себе співвідповідальності за «катастрофу сексуальних зловживань, скоєних представниками Церкви протягом останніх десятиріч». Ієрарх визнає, що розслідування щодо цього періоду показали «що існували як поразки на особистому рівні, так і адміністративні помилки, але також – систематична інституційна поразка».

Крім того, триваюча полеміка навколо цього питання свідчить про те, що не всі у Церкві погоджуються з цим аспектом співвідповідальності та участі в провині інституції, а тому приймають «вороже наставлення до будь-якого діалогу щодо реформи та оновлення, що стосуються кризи сексуальних зловживань».

У контексті падіння рівня авторитету єпископів у країні, що сягнув своєї найнижчої точки, кардинал Маркс вважає, що «недостатньо брати на себе відповідальність і реагувати лише тоді, коли на основі різної документації вдається визначити окремих відповідальних з їхніми помилками та упущеннями; необхідно, радше, вияснити, що ми, як єпископи, беремо на себе відповідальність за Церкву в її цілості».

Ієрарх зазначає, що почувається «особисто» винним і співвідповідальним, що проявлялося у мовчанні, упущеннях та в надмірному зважанні на образ інституції. «Лише після 2002 року, а в більш активний спосіб після 2010, були визначені відповідальні за зловживання, і ця зміна бачення ще далека від завершення», – пише він, називаючи найбільшою провиною минулого «заблукання та ігнорування постраждалих».

ВЛАДИКА МИКОЛА БИЧОК НА АВСТРАЛІЙСЬКІЙ ЗЕМЛІ ВІДСЛУЖИВ ПЕРШУ ЛІТУРГІЮ

У день Вознесіння ГНІХ владика Микола Бичок, єпарх Мельбурнської єпархії Святих апостолів Петра і Павла в Австралії, Новій Зеландії та Океанії, вперше відслужив Архиєрейську Божественну Літургію на австралійській землі. Богослужіння відбулося у храмі Святого апостола Андрія Первозваного у місті Сіднеї. У проповіді владика Микола наголосив, що «свято Вознесіння Господнього, на перший погляд, є сумним, бо Христос у видимий спосіб покидає апостолів; але одночасно – радісним, бо Господь показує головну мету нашого життя, якою є небо». 07 червня 2020 року Чин архиєрейської хіротонії правлячого єпископа єпархії Святих апостолів Петра і Павла в Мельбурні Миколи Бичка для українців Австралії, Нової Зеландії та країн Океанії здійснив Блаженніший Святослав. Хіротонія відбулася в архикафедральному соборі Святого Юра у Львові. Перед тим через пандемію коронавірусу, щоб не наражати людей на небезпеку, було змінено дату його хіротонії, яка попередньо планувалася на 26 квітня 2020 року. (ДІ УГКЦ)

ВЕЛИКА СІМКА – НОВА СТРАТЕГІЯ

Велика сімка запустила «відрахунок у 21 сторіччя». План досягти до 2050 року нейтральності викидів вуглецю означає тотальну перебудову світової економіки і жорсткий тиск на тих, хто використовує нафту, газ і особливо вугілля. Нова глобальна інфраструктурна ініціатива змінить наше уявлення про мобільність. Все це на фоні «заклятих друзів» – США та Китаю. І звісно Кремля, який швидко ставатиме пустою «бензоколонкою» і розуміє, що простір для дестабілізації інших: декілька років, потім потрібно буде турбуватися про власну стабільність. Час «перезавантаження» і занепаду Росії в нову, «післянафтогазову» буде надскладним для нас, пошук зовнішніх ворогів буде нормою. А всі наші стратегії, які і так не виконуються, можна викинути на смітник і писати нові. Світ навколо буде змінюватися блискавично. (Павло Клімкін, колишній міністр закордонних справ України, з Фейсбуку)

ПАПІР З ЛИСТЯ

Ви пам'ятаєте українського школяра, який вигадав ідею виробництва паперу з опалого листя? За це у 2018 році Валентин Фречка отримав золоту медаль у Нью-Йорку. Ці два роки його технологія тестувалася на спеціальному обладнанні і нарешті ідея починає масово втілюватись у життя. Житомирська компанія Re-leaf починає продавати паперову продукцію з опалого листя вже в промислових масштабах. Перша партія складається з двох тонн паперу. Найголовніше, що вартість продукції буде дорівнювати вартості звичайного крафт-паперу, а це означає, що продукція з опалого листя буде конкурентноспроможною. Наш молодий винахідник Валентин Фречка поставив собі мету виробляти не менше 5 тонн своєї продукції на місяць. А я бажаю йому десятки і сотні тонн, світових масштабів і визнання. Листя у нас точно вистачить! (Єгор Фірсов, з Фейсбуку)

Таким чином, рішення про відставку є «можливістю виразити готовність взяти на себе відповідальність», а також «особистим сигналом для нових початків». «Я хочу показати, що не посада є на першому плані, але місія Євангелія. Також і це є частиною пастирського піклування», – зазначає він, запевняючи у тому, що й надалі готовий служити для духовного оновлення Церкви.

Кардинал Райнгард Маркс нещодавно звернувся до юридичної контори «Westpfahl Spilker Wastl» з проханням провести розслідування та приготувати рапорт про ситуацію зі зловживаннями в архидієцезії Мюнхена та Фрайзінга. Минулого року він створив громадську фундацію «Spes et Salus», завданням якої є допомагати постраждалим від сексуальних зловживань. На її потреби він передав більшу частину особистого майна.

10 червня Папа Франциск надіслав листа, в якому відхилив прохання кардинала Маркса про зречення.

«Відповідь Святішого Отця була для мене несподіванкою. Я не думав, що він відреагує так швидко, і я також не очікував його рішення про те, що я повинен продовжувати своє служіння як Архієпископ Мюнхена та Фрайзінга», – цими словами розпочинається заява кардинала Райнгарда Маркса, яку він оприлюднив у відповідь на лист Святішого Отця.

Кардинал Маркс зазначає, що його зворушив надзвичайний братерський тон папського листа. «У послусі я приймаю його рішення, як і обіцяв йому», – пише він, додаючи, що як для нього, так і для всієї Архідієцезії Мюнхена та Фрайзінга це є спонукуючим замислитися над тим, «якими новими шляхами ми можемо прямувати (також перед обличчям історії різних невдач) для того, аби звідати і свідчити Євангеліє».

«Єпископ у цьому не самотній, – читаємо в заяві кардинала, – і в найближчі кілька тижнів я буду роздумувати над тим, яким чином ми разом можемо ще більше сприяти оновленню Церкви тут, у нашій архидієцезії та в цілому; тому що Папа наголошує на багатьох речах, про які я згадав у своєму листі до нього, і дає нам важливі спонуки». Архієпископ Мюнхена та Фрайзінга висловлює також усвідомлення своєї особистої, а також «інституційної відповідальності», особливо, «з огляду на постраждалих, чия перспектива повинна бути більше взята до уваги».

«Я вважаю, що рішення Папи є великим викликом», – пише на завершення кардинал Маркс, зазначаючи, що після цього ні він, ані архидієцезія не може просто повернутися до звичного порядку денного.

**о. Тимотей Т. Коцур, ЧСВВ;
Світлана Духович, Новини Ватикану**

ПОЛІТИЧНА КОРУПЦІЯ

Черговий європейський топ-політик став частиною російської топ-корупції. Екс-прем'єр Франції Франсуа Фійон, який керував урядом при президенті Ніколя Саркозі, висунутий

в раду директорів російської компанії «Зарубежнефть». Список голів політиків, скуплених в Євросоюзі агресором і крадієм Путіним, постійно поповнюється. В 2019 в раду директорів «Роснефті» увійшла екс-міністерка закордонних справ Австрії Карін Кнайсль. Та сама, що танцювала з Путіним. Того ж року колишній канцлер Австрії Крістіан Керн став членом ради директорів «Російські Железні Дороги». Кейс екс-канцлера Німеччини Герхарда Шредера зайвий раз вже і нагадувати не хочеться. А чемпіоном, за моїм рейтингом, став колишній голова французької розвідки Ален Жюїє, який минулого року влаштувався ведучим телешоу на франкомовному каналі російських пропагандистів RT France. [...] Активна частина українського суспільства повинна жорстко реагувати на співпрацю з країною-агресором і терористом. Політична корупція роз'їдає правду, справедливість, а потім і безпеку. Де б вона не була – в Україні, Німеччині, Австрії чи Франції. (Володимир Ар'єв, з Фейсбуку. Світлина: AFP)

ПРО НОВУ КНИГУ «ДРУГА СВІТОВА. НЕПРИДУМАНИ ІСТОРІЇ»

Укладач Вахтанг Кіпіані: «Війна розділила родини, позбавила життів, скалічила долі... Знати і пам'ятати важливо в будь-який час. Навіть через багато десятиліть з'являються нові деталі, спогади і свідчення. • Війна (не) наша – не тільки за Батьківщину, а й за інтереси кількох тоталітарних держав. • Війна наша – навіть через вісімдесят років. • Війна жива – ми пам'ятаємо. • Війна інша – різна для всіх, бо кожен бачить і розуміє по-своєму. Книжка складається з реальних сімейних історій, переказаних зі слів батьків, бабусь і дідусів. Автори статей, зібраних завдяки науково-популярному виданню «Історична правда», розповідають про найстрашнішу війну ХХ століття, про долі тих людей, чий життя назавжди розділилося на до і після. Зокрема, ви дізнаєтесь про: • українців, які воювали в різних арміях; • життя депортованих; • долі вивезених на примусові роботи; • чоловіків і жінок, що назавжди лишилися молодими. Одна війна – різні долі». (Публічні бібліотеки Солом'янського району) Вахтанг Кіпіані також повідомив, що книга буде перекладена англійською та німецькою мовою. (р.к.)

НОВИНИ

Апостольського екзархату
у Німеччині та країнах Скандинавії

ВЛАДИКА БОГДАН ДЗЮРАХ провів перше засідання Колегії радників Апостольського екзархату в Німеччині та країнах Скандинавії

27 травня 2021 року відбулося робоче засідання Колегії радників Апостольського екзархату в Німеччині і Скандинавії, яке вперше зібрав новий апостольський екзарх Преосвященний владика Богдан Дзюрах.

Засідання було присвячене обговоренню пріоритетів у душ-пастирській діяльності екзархату та плануванні кількох важливих подій на найближчу перспективу. Зокрема владика Богдан повідомив зібраних про підготовку до вшанування 80-ліття інтронізації блаженного свщмч. Петра Вергуна Апостольським візитатором для українців у Німеччині, яка відбулася у Берліні 08 червня 1941 року.

З цієї нагоди восени цього року планується відслужити в Берліні Архиєрейську Літургію та провести конференцію з залученням науковців і дослідників з України та Німеччини. Координацію підготовки та проведення конференції здійснюватиме проф. Олег Турій, завідувач кафедри церковної історії, Директор Інституту історії Церкви Українського католицького університету.

Окрім цього, Колегія радників Апостольського екзархату обговорила питання щорічних прощ і паломництв, які здійснюються до різних відпустових місць на території екзархату та які є дієвим засобом єднання духовенства і вірних та нагодою до евангелізації. Владика Богдан висловив свою готовність взяти участь в липневій прощі до Пух, де вшановується блаженна Едіґна, дочка Анни Ярославни, натомість запропонував більшу увагу приділити осінній прощі до Альгьоттінґу, щоб там, якщо дозволять карантинні норми, зібрати дещо більшу кількість вірних та священників для спільної молитви Божого благословення для екзархату та усієї української громади, яка проживає на його території.

” Відтак Апостольський екзарх спільно з Колегією радників обмінялися думками щодо проведення восени 2021 року Екзархального собору з метою кращого пізнання актуального стану екзархату та спільного планування подальших кроків з залученням до цього процесу духовенства, богопосвячених осіб та активних і належним чином підготовлених мирян екзархату.

Ще однією важливою темою обговорення стала участь екзархальної спільноти та української громади в Німеччині у традиційному Католицькому дні [Katholikentag], який навесні 2022 року буде відбуватися у Штутгарті. На підставі думок та пропозицій, які були висловлені в ході зустрічі Колегії радників, незабаром будуть здійснені необхідні канонічні та адміністративні кроки та прийняті рішення задля якнайкращого втілення в життя згаданих заходів та планів.

Довідка

Колегія єпархіальних радників – це група осіб, яка включає не менше шести і не більше дванадцяти членів, вибраних єпархіальним єпископом терміном на п'ять років з-поміж членів Пресвітерської ради для виконання завдань, визначених церковним правом.

Пресслужба Апостольського екзархату у Німеччині та країнах Скандинавії

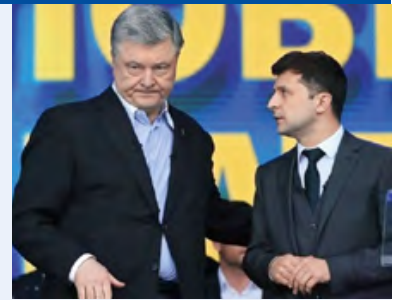
США НАДАДУТЬ ІНШИМ КРАЇНАМ ПІВМІЛЬЯРДА ДОЗ ВАКЦИН

92 країни із середніми та низькими доходами отримають від США півмільярда доз вакцин Pfizer, оголосили в Білому домі. 200 мільйонів доз вакцин від COVID-19 буде розподілено через програму COVAX до кінця цього року, а решта 300 мільйонів – в першій половині 2022. Уряд США придбає ці вакцини у компанії Pfizer, яка в свою чергу, виробить їх на своїх виробничих потужностях. Раніше США оголосили про поставку 80 мільйонів доз вакцин до інших країн світу до кінця червня. Україна – в переліку країн, які одними з перших отримають вакцину зі США. (Голос Америки)

ПАРТІЯ ПОРОШЕНКА МАЙЖЕ НАЗДОГНАЛА РЕЙТИНГ СЛУГИ НАРОДУ ЗЕЛЕНСЬКОГО – ОПИТУВАННЯ

Найбільшу підтримку у рейтингу політичних партій має пропрезидентська «Слуга народу», за яку проголосували б 20,3 % з тих, хто визначився і буде голосувати. Партію «Європейська солідарність» Петра Порошенка підтримують 18,5 %, йдеться у результатах опитування КМІС, проведеного 1–7 червня. Різниця в підтримці цих партій – у межах статистичної похибки. Ще у квітні СН впевнено тримала першість. Якби вибори до Верховної Ради відбулися на початку червня, до парламенту пройшли б п'ять партій. Окрім «Слуги народу» і «Європейської солідарності», це була б «Батьківщина» (12%) та «ОПЗЖ» (11,9%). Подолала б прохідний бар'єр також партія «Сила і Честь» (7,2%). (Бі-Бі-Сі)

«СЛАВА УКРАЇНІ – ГЕРОЯМ СЛАВА!» – ВІДТЕПЕР ОФІЦІЙНІ ФУТБОЛЬНІ ГАСЛА

Карта України з тризубом у центрі та гасла «Слава Україні – Героям слава!» затверджені як офіційні символи українського футболу. Про це повідомив президент Української асоціації футболу Андрій Павелко. Як заявив Павелко, «відтепер, разом з малим гербом УАФ у вигляді Тризубу з написом «Ukraine», на всіх офіційних заходах УАФ, заходах за участю представників УАФ на міжнародній арені і в матчах національних збірних зможе використовуватися великий герб – карта України з Тризубом в центрі». Як він додав, «також Виконком затвердив офіційний футбольний статус гасел «Слава Україні!» і «Героям слава!», які вже багато років є привітанням для мільйонів наших вболівальників в рідній країні, і по всьому світу». (Голос Америки)

НОВИНИ Апостольського екзархату у Німеччині та країнах Скандинавії

ВЛАДИКА БОГДАН ДЗЮРАХ ЗДІЙСНИВ СВОЇ ПЕРШІ ДУШПАСТИРСЬКІ ВІДВІДИНИ

У Неділю мироносиць, 16 травня 2021 року, Апостольський екзарх для українців візантійського обряду, що проживають в Німеччині і Скандинавії, владика Богдан Дзюрах відслужив Божественні Літургії у парафіях св. Івана Христителя у Бамберзі та св. Миколая Чудотворця у м. Нюрнберзі.

Звертаючись до вірних міста Бамберг, владика Богдан особливо підкреслив різностороннє соціальне служіння, яке здійснює ця громада завдяки активності попереднього пароха о. Богдана Пушкаря. Ця поміч стала особливо цінною і відчутною в роках війни, коли десятки тисяч знедолених та потребуючих людей в Україні відчули солідарну підтримку і християнську любов своїх братів і сестер у вірі, що проживають у Бамберзі та околицях. Водночас архиєрей висловив надію на те, що парафія буде поглиблювати своє духовне і літургійне життя завдяки особливим обдаруванням нового настоятеля – отця Андрія Химчука.

ВІДВАЖНО ВИЗНАВАТИ СВОЮ ВІРУ ТА ЗАПРОШУВАТИ ІНШИХ ДО ХРИСТА

У своїй проповіді Апостольський екзарх у світлі євангельського читання підкреслив два важливі моменти для християнського життя: відвагу віри, коли праведний Йосиф визнає Ісуса Христа не в моменті Його тріумфу і прослави, а в моменті найбільшої (з людської точки зору) поразки, приниження і зневаги. Цей приклад праведного Йосифа, зазначив проповідник, надихає і нас, що живемо у складному періоді історії, коли Тіло Христової Церкви є не раз поранене людськими гріхами і так багато людей відвертаються від Нього і відходять, зокрема тут, у Німеччині, виявляти вірність Христові і відданість Його Церкві.

А другий момент, на якому наголосив Апостольський екзарх у проповіді до парафіян м. Бамберга, це те, що ми покликані приходити до Господа не самі, але запрошувати до цієї життєдайної зустрічі з Воскреслим Господом інших людей – наших близьких, знайомих, друзів, рідних, які вагаються, бояться чи перебувають в сутінках страху, непевності і сумнівів. Подібно як жінки-мироносиці підбадьорювали одна одну в дорозі до Господнього гробу, подібно як праведний Йосиф прийшов на Голгофу за Христовим Тілом не сам, але з іншим таємним Христовим учнем – Никодимом, так само і ми повинні запалювати інших людей добрими прагненнями та запрошувати їх до участі в спасенних ділах нашого Господа.

ЖИВІ ЗУСТРІЧІ ІЗ ПАРАФІЯНАМИ

Після Літургії відбулося спілкування з парафіянами м. Бамберга, які розповідали про обставини свого прибут-

тя до Німеччини, про свій актуальний стан та про свій шлях до Бога і до Церкви у Німеччині.

Слід зауважити, що напередодні, в суботу, 15 травня, після заупокійної Літургії, яку він відслужив у співслужінні отців Андрія Химчука, Богдана Пушкаря та Петера Бюттнера (Peter Büttner), владика Богдан зустрівся з вихователями і вчителями та дітьми суботньої школи, яка діє при парафії св. Івана Христителя в Бамберзі. Він подякував батькам за те, що вони плекають віру і передають її своїм дітям разом із любов'ю до рідних традицій та звичаїв, до рідної мови і культури.

ТЕПЛА ЗУСТРІЧ НА ПАРАФІЇ У НЮРНБЕРЗІ

Парафія Святого Миколая Чудотворця в Нюрнберзі, подібно як і віряни у Бамберзі, зустріла нового екзарха за українським звичаєм запашним короваєм та запевненнями у підтримці та молитві. Виступаючи від імені громади, п. Віталій пригадав момент інтронізації владики, коли Блаженніший Патріарх Святослав

сказав, що «відриває від серця владика Богдана і передає його цьому екзархатові». Вірні в Німеччині, за словами пана Віталія, сприйняли цей жест Предстоятеля Церкви з великою вдячністю і запевнили свого екзарха в готовності підтримувати його у новому служінні.

Зі свого боку владика Богдан висловив свою радість від того, що починає свої душпастирські відвідини з парафій Бамберга і Нюрнберга, які постають перед ним як динамічні, живі і повні плодів Святого Духа спільноти вірних. Особливо цінним знаком надії є присутність молоді і дітей в цих наших громадах, адже вони тепер і в недалекому майбутньому будуть продовжувати розбудовувати парафіяльне життя і служіння, якому так охоче присвячуються нині їхні батьки, дідуся і бабусі під проводом своїх душпастирів.

НІ – «МОВЧАЗНІЙ ЦЕРКВІ»! НІ – «АНОНІМНИМ ХРИСТΙΑНАМ»!

У своєму слові до присутніх на молитві владика Богдан застеріг перед небезпекою стати «мовчазною Церквою», перетворившись на «анонімних» християн, піддавшись спокусі страху і тривоги, натомість захопив вірних бути свідками Христа Воскреслого у нових місцях свого проживання, розповідаючи про ті величні Божі діла, які Господь довершив в історії нашого народу і Церкви. Таким чином ми, за словами Апостольського екзарха, станемо знаком надії для сучасного світу, який живе у сутінках страху і в тіні смерті. Важливе завдання наших місцевих спільнот тут в Німеччині, на думку єпископа, – бути свідками правди про події в Україні, яка стікає кров'ю внаслідок чужоземної агресії. Це завдання тут, в Нюрнберзі, відчувається з особливою гостротою, адже це місто

стало свідком закінчення трагедії Другої світової війни, в той час як війна проти України вже триває довше, ніж Друга світова, і так часто перетворюється на війну забуту, ігноровану, замовчану.

Насамкінець владика Богдан попросив парафіян Нюрнбергу зростати у любові до своїх країн, які прибувають сюди на заробітки чи на навчання, приймати їх відкритим серцем і щирою любов'ю, допомагаючи їм віднайти у новій дійсності, підтримуючи добрим словом, зичливою порадою, а за потреби – і конкретними ділами.

На згадку про свої перші душпастирські відвідини Апостольський екзарх владика Богдан Дзюрах залишив пам'ятні іконки зі своєї інтронізації, які представляють Покров Пресвятої Богородиці, блаженну Едігнуну – внучку київського князя Ярослава Мудрого, яка прославилася подвижницьким життям на Баварській землі, а також блаженного священномученика Петра Вергуна, який залишився зі своїми вірними в Берліні, не віддалився від них, незважаючи на небезпеку, відтак загинув як мученик за віру в сибірських таборах смерті, які влаштувала комуністична влада, а у 2001 році був проголошений блаженным священномучеником під час історичного візиту св. папи Івана Павла II в Україну. «Так ця мала іконка зображає історію нашої Церкви та нашого народу і його тисячолітню приналежність до європейської духовної і культурної спільноти», – зауважив владика Богдан на завершення свого візиту.

**За матеріалами Апостольського екзархату
в Німеччині та країнах Скандинавії.
Пресслужба Секретаріату Синоду
Єпископів УГКЦ**

ГОТОВНІСТЬ УЧНІВ ХРИСТОВИХ

1. МЕТОДА ВИКЛАДУ

Наш Божественний Учитель подавав народові правди віри у формі притч (див. Мр.4,2), але учням своїм їх пояснював. Деякі правди Христос міцніше підкреслював, щоб учні краще запам'ятали. Тоді Вчитель виголошував їх у формі сентенції, вдаючись до таких засобів як повторення і контрасти: життя – смерть, зберігати – втрачати; знаходити – погубляти.

Євангелист Марко уточнює: «Хто погубить душу свою заради Мене і Євангелія, той спасе її» (Лк.8, 35), щоб зазначити, що мова тут про ті правди, які голосить Христос. Лука з'ясовує це притчею про нерозумного багача, вкладаючи в Авраамові уста ось які авторитетні слова: «Згадай, мій сину, що ти одержав свої блага за життя свого, так само як і Лазар свої лиха. Отже тепер він тішиться, а ти мучишся» (16, 25). Ту саму думку записав єв. Іван на такий лад: «Хто життя своє любить, той погубить його; хто ж зненавидить своє життя на цьому світі, той збереже його, щоб жити вічно» (12, 25).

Слова ці говорить Христос під час душевної кризи багатьох учнів, які сподівалися, що їхній Учитель стане політичним діячем – «Царем Ізраїля». Чимало з них тоді залишили Ісуса і «більше з ним не ходили». А тим, які zostалися, наш Божественний Учитель говорить про потребу повної готовності, яка вимагає навіть ціни життя тому, що вічне життя перевищує будь-яку туземну цінність.

2. ЗНАЧЕННЯ СЛІВ ХРИСТОВИХ

На перший погляд могло б здаватися, що Ісус суперечить тому вродженому, найпершому, інстинктивному прагненню, яке сам Бог поклав у серце людини: «Хто своє життя зберігає, той його погубить». Насправді ж цими словами («Хто своє життя зберігає, той його погубить; а хто своє життя погубить задля мене, той його знайде» (Мт. 10,39)) Ісус хоче підкреслити, що людині лише виглядає, ніби вона спроможна на цій землі досягнути мир і безтурботно втішатися ним. Але тоді таке намагання почне в неї перетворюватися в егоїстичне прагнення життя, в бажання, щоб не виходити з себе, щоб, по суті, лиш себе шукати.

” Безумовно, життя треба зберігати, щоб виконати своє життєве завдання, однак життя буде повновартісним щойно тоді, коли воно стане жертвоприношенням.

«Хто своє життя погубить задля мене» може означати, насамперед, справжнє та дійсне мучеництво за Христа. Тоді за жертвоприношення земного життя дається вічне життя, і учень Христа «знайде» якраз те, чого шукав. Це – основний закон життя того учня, якого покликано до найвищого випробування, бо кожний повинен «погубити своє життя», тобто не зберігати його тільки для себе з егоїстичних мотивів. Необхідно вийти з себе й напрямлятися поза себе. Це однак не повинно бути якоюсь вправою за методом «внутрішнього розглядання», бо, по суті, й це було б егоїзмом, який «шукає» свого визволення від повсяк-

Ольга Кравченко, «Собор сімдесяти апостолів Христових»

денних негод, від боротьби з інстинктами, отже було б лише однією з форм вищої людської досконалості. Ісусова думка тут є та сама, що в нагірній проповіді: людина має погубляти себе в Бозі й задля Бога.

Таким чином це ствердження не є якимсь понуре, але осяйне. Щойно тоді, в Божій ласці, маємо змогу переконатися, що скільки разів ми «погубляємо себе», віддавшись Богові (на практиці здебільшого тоді, коли віддаємо себе ближнім) – зростає наше життя. Це життя є куди більше від будь-якого «земного» життя. Воно є радістю, внутрішнім спокоєм, безпекою в Бозі, любов'ю. Тому воно зовсім відмінне від того, що каже Фауст: «Хистким кроком іду від хотіння до задоволення, у задоволенні ж я умліваю з нового хотіння». Тим часом ми переходимо від смерті до життя, в житті ж – до щораз повнішого життя, через смерть. Ісус каже: «Я прийшов, щоб мали життя, щоб достоту мали» (Ів.10, 10).

3. У СВІТЛІ БОЖОЇ ЛАСКИ

Св. Августин (+430), навчаючи слів св. Івана («Йому треба зростати, мені – маліти» (3,30)) каже, що таке «зменшення» Господнього Предтечі було насправді його вивищенням. І це так діється з усіма тими, які

приймають світло благодаті. Потім св. Августин звертається до своїх слухачів такими словами: «Нехай у нас зростає слава Божа і нехай зменшується наша слава, а тоді й вона зростатиме в Бозі!». І це potwierджує Апостол згідно із Святим Писанням: «Хто хвалиться, нехай у Господі хвалиться» (1 Кор.1, 31). Бажаєш знайти свою велич у собі самому? Бажаєш рости, однак ти погано ростеш, собі на шкоду. А хто погано росте, той насправді нищє.

” Щойно тоді, в Божій ласці, маємо змогу переконатися, що скільки разів ми «погубляємо себе», віддавшись Богові (на практиці здебільшого тоді, коли віддаємо себе ближнім) – зростає наше життя.

Так тоді нехай Бог росте, Бог, який є незмінно досконалий! Нехай Він у тобі росте! Чим більше пізнаєш Бога, тим більше виглядає, що Бог у тобі росте, хоч Він сам у собі не зростає, зваживши, що Бог є незмінно досконалий. Учора ти знав Його трохи, нині знаєш трохи більше, завтра будеш знати ще краще. Це світло Боже росте в тобі.

Ось чому є воно так, начебто в тобі зростає Бог, який є незмінно досконалий. Один чоловік був сліпий, і ось очі його почали видужувати. Він трохи бачить світло, наступного ж дня трохи більше, а третього дня ще більше. І в нього складається враження, ніби це світло зростає, тимчасом світло є досконале, бачить він його, чи ні. Так і внутрішня людина: робить поступ у Бозі й виглядає, ніби це в ній зростає Бог. Так ото людина маліє, паде у своїй славі, щоб підноситися в славі Божій.

о. Родіон Головацький,
ЧСВВ, «Світло»

ХІ

08 червня 2021 р. виповнилося 80 років від інтронізації в храмі св. Каєтана в Берліні Блаж. свщмч. Петра Вергуна Апостольським Візитатором для українців у Німеччині. З цієї нагоди публікуємо текст (з деякими скороченнями) останнього пастирського послання до вірних, Берлін 01.12.1944 р. Текст публікується на основі скану книги «Послання Апостольського Візитатора до українців–католиків візантійсько-слов'янського (гр.-кат.) обряду у Великонімеччині». Сканував Василь Гаранджа. На світлині ліворуч костел в Берліні, в якому відправляв о. Вергун. Інші світлини: Асоціація «Громада Святої Крові Спасителя світу».

ВОЗЛЮБЛЕНІ БРАТЯ І СЕСТРИ!

Різдво Христове, що його святкуватимемо за кілька неділь є і на завжди остане святом Божого милосердя і превеликої любови в Трійці Єдиного Бога до людського роду; воно є й остане святом світла і радості в темінні журб і злиднів туземного життя; воно є і буде святом Божого правдивого миру у часі світової незгоди, та радісної надії для тих, що терплять і страждають, що двигають свій важкий хрест, виглядаючи помочі і скріплення сил.

«Господь Бог так полюбив світ, що віддав свого Єдинородного Сина, щоби кожен, хто вірує в Нього, не загинув, а мав вічне життя» (Йо. 3, 6). Божий Син покинув для нас небесні світлощі і «понижив самого себе, прийняв на себе вид слуги і став подібним людям на вид, як чоловік» (Фил. 2, 7). Усе те зробив Божий Син із безконечної любови. Тому і ми полюбим наших ближніх, та змилюємося над ними. А головнo, дорогі браття й сестри, покажіть ту любов словом і ділом нашим родимцям, утікачам і евакуйованим із рідних земель. Прийміть їх, хоча як скромна ваша домівка. Не пускайте їх від себе з порожніми руками. Ваша хата і ваше серце хай стане для них привітним вертепом, гостинним Вифлеємом. Пам'ятайте, що любов без діл

Апостольський Візитатор для українців
в Німеччині Блаженний Петро Вергун

Блаженний Петро Вергун під час молитви

мертва. Самий Божий Син напминає нас не забувати ніколи про любов ближнього. Він надає тій любові форму закону: «Нову заповідь даю вам, щоби ви любили один одного, як я вас полюбив» (Йо. 13, 34).

А ви, Дорогі Земляки, що щойно покинули Батьківщину, рідний край і найшли приют у німецького народу, який і самий не має місця для своїх вибомблених та з терену воєнних дій евакуйованих горожан, а всеж таки прийняв вас у свою опіку, будьте терпеливі і виrozumілі на евентуальні прикрощі і недотягнення. Це ж шаліє шостий рік – буревій всесвітньої воєнної завірюхи. У Бозі надія, що відносини наладнуються, та Ви зможете працювати і жити.

Наш побут на еміграції залежний у всім від Божої волі, і вірмо, час нашої мандрівки скоротить нам тільки Всевишній. Тому ніколи не тратьмо надії на Боже милосердя. Та ж і Син Божий, по нашій нинішній термінології, йде з Небесною Матінкою і св. Обручником на еміграцію, в чужий єгипетський край, де переживає і нужду і горе. Згодом вертає у рідний край, як прийшов на те час. Він сповитий пеленами, вчить нас уповати на Божу волю: «Ось Діва... породить сина і назвуть його Еммануїл, т. є. – 3 нами Бог» (Мт. 1, 23). І ми не тратьмо надії, не падаймо на душі, не падаймо в розпуку і зневіру, а радісно кличмо: «3 нами Бог».

А ви, мої дорогі брати в священстві, що опинилися поза межами рідного краю, несіть терпеливо хрест, що його Господь поклав на ваші плечі. Будьте всюди світлом і добрим прикладом для вірних, та нехай вас Господь боронить, щоб зависть вкралася у ваші серця. Не забувайте на слова Апостола народів: «Любов довго терпить, любов мпелосердиться, не заздрить, любов не величається, не гордиться» (І. Кор. 13, 4). Світійте добрим приміром своїй пастві, що ви її – ту і там – навіть сюди привели. «Так нехай сяє ваше світло перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла та й прославляли Отця вашого, що на небесах» (Мт. 5, 16). Тямте про те, що який пастир, таке і стадо. Не смієте забувати

і на те, що на чужині ви є репрезентантами нашої церкви і представниками нашого народу. Багато очей глядить на вас. Ви будете тим мірилом, що ним мірятимуть – судитимуть чужинці наш народ. Наш небесний Учитель навчає нас і як тесля – робітник, і як найвищий Учитель, як маємо жити.

Не забуваймо на Його прекрасні святі слова, повні незбагненого глибокого чару: «Я є тихий і покірного серця», «Мое ярмо солодке, а тягар мій легкий». Скромність і покоря, це велика чеснота єрея. Тому хай ті чесноти і терпеливість у всім кермують вашим життям на еміграції. Дошукуйтеся всюди волі небесного Вітця, і повторяйте заєдно слова пророка: «3 нами Бог».

Гляньмо на страждучого Христа. Він і в пеленах і на хресті простягає до нас свої руки, щоб нас обняти і пригорнути до свого серця, як своїх любих учнів. Тому «скиньте на Нього усю вашу журбу, бо Він старається про вас» (1. Петр. 5, 7).

Покиньте усі Ваші клопоти і журби буденні, мої улюблені в священстві брати. Приступіть ближче до Христа Спасителя, зложіть у Його стіп, як жертву за всі ваші провини і провини нашого народу, всі ваші страждання, тоді то почуєте Його слова у ваших серцях: «І станеться в цей день, і здійметься тягар із твоїх плечей, і щезне від тебе страх, і розпадеться ярмо з ваших рамен» (Іс. 10, 12). Тому «Горі ім'єм серця», бо «3 нами Бог».

Ясність небесна і світлість небувала залили вифлеємські гори. Ідуть убогі пастирі, із серцем повним небуденної радості, до Вифлеєму, щоб поклонитися Новонародженому. А це прекрасне, чудове ясне світло, то самий Месія. Він бо самий себе зве світлом: «Я є світло світу...» (Йо. 8, 12). Якже було не радіти пастирям, а також і трьом царям-мудрецькам зі Сходу. Зійшло велике світло, прийшов Месія і врятував людство від вічної пекельної неволі.

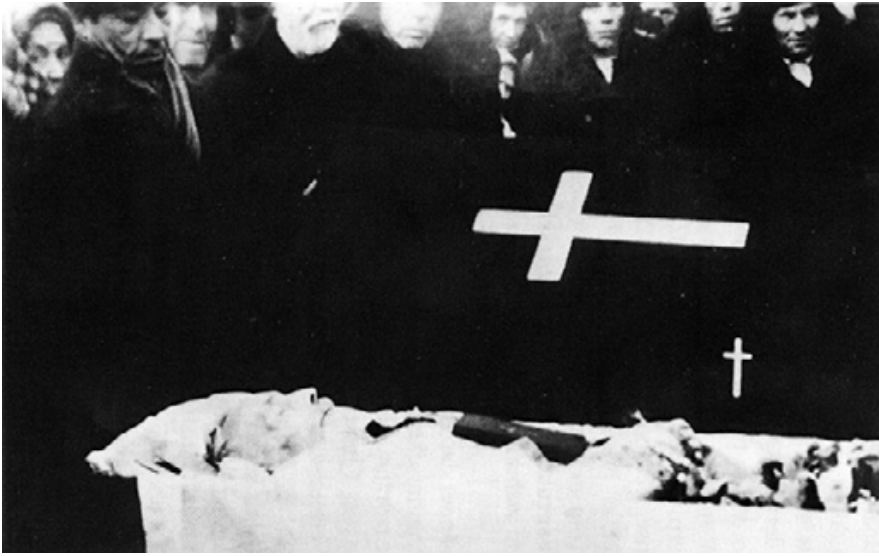
І нам треба радіти. Свідомість, що ми є дітьми небесного Отця, спонукує нас кликати: «3 нами Бог». Чи не найбільша це для нас радість, як ми приймемо до нашого серця Євхаристійного Ісуса. Якже радісно і весело б'ється, стукає наше серце до стін вашого тіла, наче б хотіло сповістити весь світ, що «3 нами Бог». Чи то не радість, що ми віримо і знаємо, що як ми живемо з Христом і можемо за св. Павлом сказати: «Не я живу, а живе в мені Христос», то не тільки тут на землі, але й у небесних хоромах по нашій смерті, вічно з Ангелом вифлеємської ночі будемо співати і радіти, бо: «3 нами Бог, 3 нами Бог, 3 нами Бог».

Христове Різдво є і буде святом Божого Миру підчас світової незгоди, і святом радісної надії для тих, що двигають серед терпінь у туземному житті свій важкий хрест, виглядаючи помічі і скріплення сил.

На світі царила незгода. Перед приходом Месії розжирала людські серця розпука і зневіра. І доперва пречудний спів Ангелів при Христовому Різді: «Слава во вишніх Богу, а на землі мир людям доброї волі» (Лк. 2, 14) вплив у людські серця

Портретна світлина Блаженного Петра Вергуна

▲
Похорон Блаженного Петра Вергуна в Сибіру

промінь цілющої надії і радості на краще майбутнє, і на Божий мир, що все обняв і все втихомирив. Запорошуюча зневіра, яка перед тим гнала розпучкою обняте людство в обійми смерті, тепер відступила місце радісній надії, яка небувалим підйомом і життєвим розмахом наповнила ум і серце людей.

У своїй лебединій пісні говорить Спаситель: «Мир оставляю вам, мир мій даю вам» (Йо. 14, 27).

Тому благаймо, возлюблені в Христі, князя МИРА, щоб послав мир для перемученого кривавою боротьбою людства і цим втихомирив наші серця, що прагнуть того спокою мира, наче квіти роси-води підчас літньої жары. Бо ніхто інший, тільки самий Спаситель Ісус Христос може скоротити час страшного сучасного лихоліття. Він кличе: «Просіть, а дасться вам, стукайте, а відчиниться вам». Наповніть любов'ю до Бога ваші серця, а знайдете мир у ваших душах. Тоді і тягар вашого хреста не давитиме вас, а навпаки, ваш хрест стане вам легкий і солодкий. Тоді ваші душі, переповнені надією на краще майбутнє, відчуватимуть наглядно приаявність Сотвори-

теля і Відкупителя світу, а ваші уста величатимуть Його словами пророка: «З нами Бог».

При кінці мого послання до вас, возлюблені брати й сестри, хочу вам ще звернути увагу, що таїнство вертепу і гробу Спасителя, кличе про рятунок і спасіння упавшого людства. Тільки Христос може піднести його з гріховних низин на небесні висоти. Тільки поворот до Христа піднесе нас усіх із упадку та врятує світ від вічної загибелі.

Боже Дитятко з вифлеемських ясел взиває вас до жертви, каяття й покаяння. Вслухайтеся в ці звуки поклику Месії: «Хто хоче бути совершенним, нехай візьме свій хрест, та йде за мною».

А ми грішні щоденно повторюємо ту прекрасну молитву, що її навчив нас сам Господь Ісус Христос: «Отче наш...». І там є ці глибокі змістом слова: «...і остави нам долги наша...».

А як хочете, щоб Господь простив вам ваші провини, то старайтеся очистити свою душу в св. Тайні Покаяння. Тепер на те час посту. Приступайте до св. Сповіді, жалуйте за свої гріхи, а Господь вам простить. Відкрийте широко двері ваших сердець, щоб Євхаристійний Христос на празник Свого Різдва найшов у них чисті і привітні ясла. Тоді зможете і ви пожертвувати Божій Дитині ваші дари: золото, кадило і миро. Золото, це віра люблячого серця, кадило, це молитва і дитяча відданість Вашому Творцеві, а миро, це ваша жертва, ваші болі і журби і турботи та терпіння в часі бурхливого воєнного лихоліття.

Будьте певні, що Месія прийме їх, як прийняв дари від мудрців зі сходу й відплатить вам сторицею на землі і в небесній вічності.

Благословеніє Господнє на вас того благодатію і чоловіколюб'єм всегда нині присно і во віки віков. Амінь.

Дано в Берліні 1.XII. Р. Б. 1944.

о. Др. Петро Вергун,
Апостольський візитатор і адміністратор

МОЛИТВА ДО БЛАЖЕННОГО СВЯЩЕННОМУЧЕНИКА ПЕТРА ВЕРГУНА

Прославляємо тебе нині, блаженний священномученику Петре. Бувши бо випробуваним у численних спокусах і загартованим у муках, зберіг ти скарб віри, не відступивши від святої єдності з престолом святого Петра.

Твердо бо вірив ти слову Господньому, сказаному до верховного апостола: «Ти Петро, скеля, і на цій скелі збудую Церкву мою, і ворота пекельні її не подолають». Тому не піддався ти на підступні мудрування лукавого, ані на муки ворогів, боячись покинути корабель Вселенської Церкви, щоб не потопила тебе хвиля єресі чи розбрату. І, пройшовши як священномученик вузьким шляхом і тісними дверима, вийшов ти на простори небесної радості.

Тож молимо тебе, блаженний священномученику, молися й за нас, щоб і ми, зберігшись від широкої дороги погибелі, увійшли тісними дверима в оселі радості і співали у вічності пісню прослави Єдиному Благу і Всіх Благ Подателю: Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь. (р.к.)

▲
Блаженний священномученик отець Петро Вергун.
Ікона знаходиться в Святопреображенському монастирі
в м. Городок Львівської обл. Джерело: інтернетсторінка Зої Клименко

102-й ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ СЕСТРИ ВАСИЛІЯНКИ, ЯКА ПЕРЕЖИЛА ПІДПІЛЛЯ І БАЧИЛА АВГУСТИНА ВОЛОШИНА

100 років тому вперше прибули сестри Василіянки до Закарпаття, а 2 роки перед тим, а саме 10 червня 1919 р. у с. Руські Комарівці, що недалеко від міста Ужгорода, народилася Марія Ладжун – майбутня монахиня Василіянка (с. Ольга).

Сьогодні святкуємо 102-гу річницю з дня народження с. Ольги, яка як завжди зберігає погідного духа, дякує Богові за дар покликання до Чину Святого Василія Великого, на який відповіла Господеві 85 років тому та бажає молодим поколінням великої святості та творення добрих діл.

Народилася Марія у християнській сім'ї. Після смерті батька у 1924 р. мати була змушена віддати Марію та її старшу сестричку Єлизавету на виховання до сиротинця сестер Василіянок в Ужгороді, а тим часом працювала на тяжких роботах, щоб допомагати дітям. Згадуючи шкільні роки с. Ольга пригадує якою великою була дитяча радість, коли у 4 класі учням вручили перший в їхньому житті зошит на 12 сторінок. Живучи із сестрами Марія мала нагоду побачити монаше життя зсередини і згодом сама вирішила посвятити своє життя для Господа.

Найбільшим авторитетом для с. Ольги, як розповідає вона сама, була м. Агнета Ценкнер, ЧСВВ. У монастирі м. Агнета виконувала уряд економки монастиря, вчительки, організаторки свят у семінарії та сиротинці. Була жінкою сильного духа, завжди старалася про добро дітей.

У 1936 р. Марія вступила на новіціят, отримавши на Облечинах монаше ім'я Ольга. Після складення Перших Тимчасових Обітів с. Ольга вступила до учительської семінарії сестер Василіянок, де навчалась впродовж 5 років, здобуваючи педагогічну освіту та паралельно працювала у семінарії в Ужгороді. Після завершення навчання та отримання диплому с. Ольга разом з іншими сестрами була призначена для праці у церковних школах. Зокрема, сестра навчала у церковній школі містечка Великий Бичків.

Великим добродієм та духовним батьком для дітей і сестер був о. Августин Волошин, який особливо дбав про сиріт. Сім'я Волошиних віддала власне помешкання сестрам Василіянкам для організації там сиротинця.

Як згадує с. Ольга, сироти називали подружжя Волошинів Августина та Ірину – батьком і матір'ю.

У 1941 р. с. Ольга вступила до Університету у м. Сеґед (Угорщина), де навчалась на біологічному факультеті. 28 серпня 1944 р. сестра склала Вічні Обіти в Ужгородському монастирі. Після приходу радянської влади всі греко-католицькі монастирі були ліквідовані, а сестри були змушені шукати прихистку у родині та знайомих.

З 1946 по 1949 рр. с. Ольга працювала бухгалтером у різних установах. А з 1950 р. впродовж 20 років працювала вчителем біології у с. Середнє Ужгородського району. Незважаючи на важкі часи, невгоди та переслідування зі сторони радянської влади с. Ольга разом з іншими сестрами продовжували вести підпільне монаше життя. У часі підпілля сестра Ольга належала до підпільного монастиря сестер Василіянок у Мукачеві.

Відзначаючи цього року низку ювілеїв, зокрема 70-ліття централізації Чину св. Василія Великого, 400-ліття Яворівського монастиря, 100 років від часу прибуття сестер Василіянок на Закарпаття, а сьогодні 102 роки від дня народження с. Ольги в особливий спосіб дякуємо Господеві за наших попередниць – жінок віри, які витримали у своєму покликанні, незважаючи на всі небезпеки та випробування, залишивши нам, сучасним монахиням, зразок для наслідування. Тому «маючи навколо себе таку велику хмару свідків, відкиньмо всякий тягар і гріх, що так легко обмотує, і біжімо витривало до змагання, що призначене нам, вдивляючись пильно в Ісуса, засновника й завершителя віри» (Євр. 12, 1).

**З інтернетсторінки Провінції Пресвятої Тройці Сестер Чину Святого Василія Великого в Україні.
Заголовок від редакції «ХГ»**

Отець Августин та Ірина Волошин разом із дітьми сиротами та сестрами Василіянками, які ними заопікувались. У нижньому ряді друга зліва Марія Ладжун (с. Ольга)

Думи мої...

СВІТЛИНА 1907 РОКУ...

Хлопець у вишиванці на фоні Почаївської лаври. Давно не був у Почаєві, хоча в шкільні роки їздив туди щороку. Обов'язково треба купити просфор і святу воду додому. І кожного разу такий діалог з місцевими монахами:

- В какую Церков ви ходіте?
- Ходжу до Української Православної Церкви.
- А какова Патріархата?
- Київського.
- Раскольникам нельзя [не можна] святую воду, просфору, нельзя писать записки, исповедоваться і т.д.

Прошли роки. Тепер Українська Православна Церква (ПЦУ) має Томос про автокефалію, триває процес її визнання іншими Помісними Церквами (5 з 15 Помісних Церков визнали), триває підготовка до візиту до України Його Всесвятості Патріарха Константинопольського Варфоломія. Все ще попереду, тільки терпіння нам, уповання на Бога і миру.

о. Іван Сидор, з Фейсбуку

ЧЕРВЕНЬ – МІСЯЦЬ МОЛИТОВ ДО ПРЕСВЯТОГО СЕРЦЯ ІСУСА

Святослав Владика, «Агнецъ Божий»

Відданість Пресвятому Серцю Ісуса за самою своєю природою – це поклоніння любові, якою Бог у Христі полюбив нас, і, в той же час, прояв нашої любові, якою ми пов'язані з Богом і з іншими людьми. (Пій XII)

Любов – це серце християнства, увесь його зміст і закон. Не йдеться про любов у сенсі швидкоплинного захоплення або сексуального потягу (два помилкові визначення нашої заплутаної культури), а радше про жертвну самовіддачу. За своєю суттю любов віддає життя заради іншого.

1. ПРИСВЯЧЕННЯ

У посередництві Пресвятого Серця Ісуса ми розуміємо глибину жертвної любові Бога до нас. Ісус повністю віддав нам себе на Хресті, щоб довести свою любов до нас. Він продовжує робити це кожного дня у Пресвятій Жертві під час кожної Меси. Коли ми приймаємо Причастя, приймаємо саме Серце Христа. Так. Ісус дає нам своє Серце знову і знову. Єдина розумна відповідь на цей акт – віддання наших сердець Йому навізаєм. Прекрасний спосіб реалізувати це – присвятити себе Пресвятому Серцю Ісуса.

2. ВИЗНАТИ ХРИСТА ГОСПОДОМ СВОГО ЖИТТЯ

Важливий аспект відданості Пресвятому Серцю – це визнання й усвідомлення авторитету Ісуса Христа в усіх сферах нашого життя. Ісус – на правду Цар: Цар Церкви, наших сімей і суспільства загалом. Традиція зведення на престол Пресвятого Серця – найкращий шлях визнання царювання Христа. Під час такого обряду ікона Пресвятого Серця встановлюється в домі на почесному місці, нагадуючи нам, що Ісус – наш Господь, якого ми прагнемо любити і Йому всім серцем служити.

3. ВІДПОКУТУВАННЯ

Ім'я Ісуса часто зневажається в засобах масової інформації, літературі та повсякденному спілкуванні. Щоразу, як це відбувається, Серце Христа знову зазнає ран через відмову від Нього власних створінь. Один зі способів, як ми можемо показати любов до Пресвятого Серця – це акти відшкодування за злодіяння, заподіяні Ісусові.

4. ПЕРШІ П'ЯТНИЦІ

Коли наш Господь об'явився св. Маргариті Марії Алякок і відкрив важливість ушанування Пресвятого Серця, Він просив про участь у Святій Месі, сповідь і прийняття Причастя у першу п'ятницю дев'ять місяців поспіль. Ця відданість важлива, адже ми споминаємо страждання і смерть Господа нашого, яких Він зазнав у п'ятницю. Ця дев'ятниця (новенна) нагадує нам про любов Ісуса до нас і прищеплює бажання наслідувати Його жертвну любов. Звісно, ми всі зайняті, і деколи справді легко забути про вшанування Ісуса у першу п'ятницю місяця. Але з цим можна дати собі раду, зробивши нагадування про подію в телефоні.

5. МОЛИТВА

Молитва – це дихання нашого духовного життя; головним чином завдяки їй ми зростаємо в любові до Бога і ближнього. Часте звертання до Пресвятого Серця – найкраща форма молитви, адже так ми звиваємо до любові й милосердя Ісуса. Молитва до Пресвятого Серця може бути довгою (дев'ятниця або літанія) або ж простою і спонтанною: «Пресвяте Серце Ісуса, помилуй нас».

6. НАСЛІДУВАННЯ

Відданість Пресвятому Серцю покликає надихати до Його наслідування. Ми можемо молитися і навіть відзначати перші п'ятниці місяця, але не наслідуючи жертвну любов Ісуса, ми не вшануємо Його Серце по-справжньому. Звісно, наслідування починається зі зростання любові до Христа і готовності пожертвувати собою заради Нього. Але, крім того, маємо любити людей, з якими щодня стикаємося, в тім і тих, хто не особливо нам подобається. Це означає любити і прощати наших ворогів і тих, хто переслідує нас. Це означає покласти власне життя за інших.

7. МІСІОНЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

І, нарешті, любити Пресвяте Серце Ісуса означає нести Його любов іншим. Це означає ділитися своєю вірою з тими, хто, можливо, десь занедбав її або ж ніколи не чув про те, що Христос з любов'ю дає нам себе в Євхаристії. Це означає свідчити про те, що Ісус – наш Цар, якому ми жертвно служимо; це означає приймати наші хрести з любов'ю і терпінням. Поклоніння Пресвятому Серцю останнім часом не таке популярне, але, попри це, варто з більшим натхненням звертатися до нього, дізнатися більше про його дари і зростати у своїй любові до нього. Тільки тоді, коли ми навчимося наслідувати справжню, безцінну і жертвну любов Пресвятого Серця Господа, ми збагнемо наше людське покликання.

**Переклад CREDO за матеріалами:
Сем Гузман Catholic Gentleman**

СТУПИТИ НА ДОРОГУ БРАТЕРСТВА (17)

Знайомимо вас з новою енциклікою Папи Франциска на тему братерства та соціальної дружби. В п'ятій частині він ділиться думками про «кращу політику».

Любов робить нас людьми. Дівчинка з Гватемали обнімає свого котика. Світлина: Sam Grandgeorge

На початку цього розділу Папа вказує на те, що зневага до слабких може приховуватися як у популізмі, що експлуатує уразливе становище слабких, так і в лібералізмі, який обслуговує інтереси сильніших. «В обох випадках важко думати про світ, відкритий для всіх», – стверджує він.

Переходячи до цінностей та обмежень ліберальних бачень, Глава Католицької Церкви зазначає, що категорія народу, «яка містить позитивну оцінку спільнотних і культурних зв'язків», зазвичай, не сприймається ліберальними теоріями, в яких суспільство вважається «простою сумою співіснуючих інтересів». Ці теорії говорять про пошану до свободи, але без коренів спільного наративу, а в деяких контекстах звинувачують у популізмі тих, які захищають права найслабших членів суспільства. «У таких теоріях категорія народу – це міфологізація того, що насправді не існує. Тим не менше, це створює непотрібну поляризацію, бо поняття народу і ближнього – це не чисті категорії міфу чи романтизму, які би виключали чи знецінювали соціальний устрій, науку й інституції суспільства», – пише Папа, зауваживши, що міфічний та інституційний виміри об'єднує милосердя. Бо в дійсності, не існує приватного життя, якщо воно не захищене суспільним устроєм (163–164).

«Справжнє милосердя здатне все це ввібрати в своє посвячення, і якщо воно мусить виразитися в зустрічі особи з особою, то також, завдяки різним можливостям, які може створити організоване, вільне і творче суспільство, воно здатне наблизитися до сестри чи брата, які далеко і яких ігнорують. У конкретній ситуації навіть милосердний самарянин потребував заїзду, допомоги, яку тоді сам не зміг би надати. Любов до ближнього реалістична і не нехтує нічим, що потрібне для переміни історії на користь знедолених», – наголошує Святіший Отець, викриваючи у цьому контексті існування лівих ідеологій чи соціальних доктрин, пов'язаних з «індивідуалістськими звичаями і неефективними процедурами», внаслідок чого доля більшої частини відкинутих залежить від доброї волі деяких осіб. Це, за його словами, вказує на необхідність розвивати «не тільки духовність дружби», але й всесвітні організації, які «ефективніше допомагатимуть вирішувати нагальні проблеми знедолених», пам'ятаючи, що не існує єдиного рецепту, який можна застосувати в усіх випадках (165).

За словами Папи, не слід забувати про необхідність «переміни людських сердець, звичок і стилю життя». Самим лише контролем над надуживаннями не вирішиться проблему, бо «небезпека приховується не в речах, не в матеріальній дійсності, не в організаціях, а в тому, як люди їх використовують». Йдеться про людську слабкість, схильність до егоїзму, яка є частиною того, що християнська традиція називає «пожадливістю», тобто, схильністю зачинитися в іманентності свого «я», своєї групи, своїх інтересів. «Пожадливість – це вада не тільки нашої епохи. Вона існує відтоді, відколи людина є людиною, і просто змінюється, упродовж віків набирає різні форми і використовує знаряддя, які має в даний історичний момент. Але з Божою допомогою її можна подолати», – переконаний Святіший Отець (166).

”

Слабкість світових систем перед лицем пандемії показала, що за допомогою вільного ринку можна вирішити не все, і, окрім повернення здорової політики, стійкої перед фінансовим тиском, потрібно наново поставити на центральному місці гідність людини.

використовуючи поняття «надлишку» чи «перерозподілу», навіть не називаючи їх безпосередньо, як єдиний спосіб вирішення соціальних проблем. Однак, «передбачуваний надлишок не усуне нерівності, яка є джерелом нових форм насильства». Бо, з одного боку, існує нагальна потреба в активній економічній політиці, чому завдають шкоди фінансові спекуляції, «основна мета яких – легкі доходи», але, з другого боку, «ринку не може повністю виконувати свої економічні функції без внутрішньої солідарності і взаємної довіри». «Слабкість світових систем перед лицем пандемії показала, що за допомогою вільного ринку можна вирішити не все, і, окрім повернення здорової політики, стійкої перед фінансовим тиском, потрібно наново поставити на центральному місці гідність людини» (168).

Наприкінці цих роздумів Папа присвячує окрему згадку так званим «народним рухам», яким, за його словами, немає місця «в деяких зачинених і однотонних економічних доктринах». Йдеться про об'єднання безробітних, сезонних робітників, тих, які працюють неформально, і багатьох інших, яких важко зарахувати до визначених категорій. Вони «створюють різні форми народного господарства й продукцію спільного виробництва», а тому про суспільну, політичну й економічну участь слід думати в такий спосіб, щоби включати також і ці народні рухи, оживляючи структури місцевої, національної та міжнародної влади «струменем моральної енергії, яка постає із залучення маргіналізованих людей до побудови спільного майбутнього». Вони, при цьому, «не повинні втрачати свої характерні риси сіячів змін». На думку Святішого Отця, завдяки їм буде можливим цілісний розвиток людини, який вимагає подолання «ідеї соціальної політики як політики для вбогих, але не з бідними, не політики бідних чи політики як частини проекту, який об'єднує людей» (169).

Новини Ватикану на основі перекладу українською мовою, поширеного єзуїтською спільнотою в Україні

XI

«ЩОБ НЕОКРИЛЕНОМУ СЛОВУ ДОБУТИ СИЛУ ЧАРІВНУ»

(Як український переклад сприяв формуванню національної ідентичності – інтерв'ю з Максимом Стріхою)

Поет В. Цибулько зазначає: «Мово – дар Божий / ти і була нашою Батьківщиною в безрідні дні / коли наша Батьківщина була всього лише емоцією». В плеканні мови особливо важливим є доробок перекладачів. Саме вони розробляли мову, коли українські твори були під заборонаю. Саме вони запобігали провінціалізації нашої культури, дбаючи про те, щоб світова класика

зазвучала українською. Вони є одними з тих, хто творив українську національну ідентичність.

►► **Як би ви схарактеризували процес перекладу? Перекладати треба не слово в слово, а як?**

М. Стріха: Ще давні римляни, коли почали перекладати давніх греків латиною, помітили, що формально дуже точний переклад може зруйнувати все враження

від оригіналу. Здається, першим це зрозумів Цицерон, знаменитий оратор, який перекладав промови іншого відомого оратора Демосфена. Він намагався спочатку замінити кожне грецьке слово відповідним латинським і переконався, що те, що по-грецькому справляє велике враження, латиною виходить абсолютно сухим. Тож дійшов такого висновку: перекладати треба не слово в слово, а за сукупністю вражень. Переклад – це мистецтво, це намагання перенести текст не з мови в мову, а з культури в культуру. Тож коли йдеться про перекладений твір, перекладач завжди є його співтворцем.

►► **У своїй книжці «Український переклад і перекладачі: між літературою і націєтворенням» ви зазначаєте: «При початку майже всіх нових європейських літератур стояв переклад». Чи могли б ви трохи детальніше окреслити цю тезу?**

М. Стріха: Я вже згадував про латинську літературу, вона утверджувалася через переклад класичних творів давніх греків. Те саме стосувалося потім усіх нових європейських літератур. Досить часто

це був переклад Святого Письма. Вважається, що нова німецька література почалася з перекладу Біблії Лютера, яку й досі дуже високо оцінюють за літературними якостями. Для англійської мови свого часу важила не менше, ніж Шекспір, Біблія короля Якова – канонічна англомовна Біблія, яка в певних модифікаціях вживається і досі.

Я назвав дуже відомі літератури. Однак якщо ми візьмемо літератури тих народів, які вступили в державницьке життя пізніше, то там так само ми побачимо переклад. Для латиської літератури колосальне значення мав переклад «Фауста» пера Яна Райніса, їхнього класика. При цьому нечисленна латиська інтелігенція була всуціль німецькомовна, переклад не мав жодного утилітарного значення, бо кожний освічений латиш міг прочитати твір у німецькому оригіналі. Але це мало велике значення, щоб показати самим латишам, що вони латиші, а не якісь «недонімці» чи «недоросіяни».

ПЕРЕКЛАД ЯК ПРОЄКТ АНТИКОЛОНІАЛЬНОГО ОПОРУ

►► **Нині в більшості культур переклад виконує інформативну функцію – ознайомлення з найкращими здобутками інших народів. Водночас у вашій книжці увага більше зосереджена на іншій функції – переклад як проєкт антиколоніального опору та формування національної ідентичності...**

М. Стріха: Ця теза мені здавалася очевидною, хоча насправді в світовому перекладознавстві вона почала утверджуватися років п'ятнадцять тому. Цьому посприяли роботи американця Лоренса Венуті, в яких він аналізує, зокрема, випадки перекладу в Німеччині кінця XVIII століття і Каталонії першої половини XX століття.

Зокрема, Німеччина в XVIII столітті опинилася в ситуації, дуже схожій на українську: її вищі верстви були майже всуціль франкомовними. Адже чому Ейлер став великим російським математиком? Тому що король Фрідріх чекав француза на заміщення кафедри в Берліні, а Ейлер мусив поїхати в Петербург. Потрібен був геній німецьких поетів і німецьких перекладачів, щоб у кінці XVIII століття нагадати німцям, що вони німці, а не «французи другого сорту». Праця Шлегеля, який переклав 17 драм Шекспіра, зіграла величезне значення для німецького відродження.

Другий приклад – зовсім близький до нас. Ми знаємо нинішню політичну ситуацію в Каталонії, але часом не замислюємося, що цьому передувало. Генерал Франко вибудовував «великокастильську» ідентичність усіх підданців Іспанії, а тому забороняв каталонську мову й переклад каталонською. Твори каталонською перекладали тоді й друкували в сусідній Франції, а потім їх потайки привозили в Барселону. І це було зовсім недавно – перед 1975 роком, коли помер генерал Франко. Все майже так, як було під час заборон у Російській імперії, коли перекладені українською книжки треба було друкувати у Львові та ввозити їх звідти потайки.

►► **Зупинімося детальніше на українській ситуації. Ви зазначаєте, що переклади здійснювалися відповідно до певної програми.**

М. Стріха: Перекладач завжди має уявляти, для чого він працює. В благополучній ситуації – зрозуміло, за гонорар. Однак у XIX ст. українські перекладачі не могли розраховувати на гонорар, але здійснювали свою працю. Перший переклад «Полтави» Пушкіна з'явився ще за життя автора, у 1836 році, його виконав Євген Гребінка. Здавалося б, навіщо він потрібен, коли «Полтаву» всі нащадки старовинних родів Гетьманщини (бо селяни навряд чи цим цікавилися) могли прочитати російською? Проте українські освічені верстви потребували такого тексту, щоб маніфестувати, що вони не росіяни, що вони належать до іншої, української, нації.

Куліш переклав 13 драм Шекспіра, а за життя побачив виданими лише три. Зрозуміло, що за цим теж була певна програма. Старицький перекладав шалено багато, зокрема «Гамлета», й друкував його в Києві навіть у роки заборон, даючи хабар цензору. У віршованій передмові до власного перекладу «Мазепи» Байрона Старицький пише: «Британця пісню голосну я переклав на рідну мову, щоб неокриленому слову добути силу чарівну». Що це значить? Українська народна мова шалено багата, але в силу нашої бездержавності ми не мали розробленої лексики, пов'язаної з життям вищих верств та інтелігенції. Бо самих цих українськомовних вищих верств тоді майже не існувало.

Тож коли Старицький взявся перекладати того ж «Гамлета», йому треба було «кувати» нові слова, абстрактні поняття, яких не було в народній мові. І він це робив надзвичайно вишукано й вправно. От сьогодні ми вже не мислимо рідної мови без іменника «мрія», який «викував» Старицький з дієслова «мріяти». Ми не уявляємо мови без іменника «байдужість», але Старицький його «викував» із прислівника «байдуже». І таких прикладів дуже багато. Саме перекладами він добував «неокриленому слову» (тобто мові дуже багатій, але через нещасливі обставини нашого історичного буття позбавленій лексики в цілій низці важливих сфер) сучасну повноструктурність.

Те саме робили всі інші українські перекладачі. Наведу й такий приклад. Коли Леся Українка прочитала

в популяризатора Маркса в Росії Петра Струве (того, що стверджував: «капіталізм говорить російською») ущипливу критику підступного українського плану «роздвоєння російської культури на всьому її просторі... від народної пісні до перекладів з Овідія, Гете, Верлена чи Вергарна», то що перше спадає їй на думку? Не писати якусь статтю у відповідь, а зробити українську збірку Верлена (щоправда, втілити такий задум вона не встигла, це було перед її смертю).

Тому для українців перекладання було політичним проектом опору проти імперії. І коли ще перед Революцією Гідності в кожному нашому газетному кіоску лежали дешеві «Острів скарбів» і «Пригоди Шерлока Голмса», перекладені російською, це теж був політичний проект ідейних нащадків Петра Струве...

Розумієте, в принципі жодна твереза людина в імперії не могла заперечувати, що українці чимось особливі. Але якщо вони співають своїх хохлацьких пісень і п'ють горілку – гаразд. Однак якщо вони починають по-своєму перекладати Біблію – це вже небезпечно. Через те Емський акт не забороняв української мови як такої, – адже в офіційному вжитку її було заборонено й до того. І навіть твори оригінального письменства на селянську тему Емський акт пропускав, хоч і з суворою цензурною процедурою. Але було цілком заборонено наукові книжки, підручники, переклад. Тобто все те, що може з діалекту «для хатнього вжитку», наріччя «для співання пісень за чаркою» витворити самостійну європейську мову. І з цим імперським наступом завжди боровся український переклад.

ПЕРЕКЛАД «ЄВАНГЕЛІЯ» І ВАЛУЄВСЬКИЙ ЦИРКУЛЯР

►► Чи могли б ви, будь ласка, розповісти цю історію, як український переклад «Євангелія» Морачевського, хоч і непрямо, став однією з мотивацій для Валувського циркуляра?

▲
Пилип Морачевський

М. Стріха: Річ у тім, що сучасник Шевченка ніжинський шляхтич Пилип Морачевський (людина достатньо лояльна до імперії) переклав українською Євангеліє. Він створив текст, який легко читається, літературно дуже добрий. І як лояльний підданиць імперії надіслав його на рецензію до Священного синоду й до Імператорської академії наук. Академія це схвалила, Синод теж спочатку мав намір схвалити. Але тут «падсуєтілись землячки» [стрепенулись землячки]: сумнозвісний Юзефович написав донос із Києва, підтриманий негайно всіма владними інстанціями, де йшлося, що тут ідеться не про духовність, а про суто політичний проект – «паднять жалкое наречіє малороссов до уровня образованно языка» [підняти жалюгідне наріччя малоросів до рівня освіченої мови], а реально цього не потрібно, бо «всякому малороссу рускій язык так же панятен, как радной, і даже на многа панятнее» [кожному малоросові російська мова така ж зрозуміла як і рідна, й навіть набагато зрозумі-

ліша]. Відтак цей переклад поклали на полицю, заборонили, і ця дискусія й призвела формально до появи Валувського циркуляра 1863 року. Хоч реальні причини були глибші: страх імперської влади після вибуху польського повстання, що й українці зможуть колись повстати за свої права.

Емському акту 1876 року передувало дуже короткий період українського відродження в Києві, коли українці опанували таку імперську інституцію, як Південно-західний відділ Російського географічного товариства. По суті, під його вивіскою розгорнули українську культурну й наукову роботу, почало виходити багато перекладів українською мовою, і з Києва знову посипалися доноси. Їх авторів особливо обурило поява «Тараса Бульби» українською мовою. І з'явився Емський акт: Південно-західний відділ розігнано, український переклад і наукові книжки заборонено, багатьох їхніх авторів заслано. Говорю саме про «Емський акт», а не «указ», бо цей документ не мав легітимного характеру, він ніколи не був внесений у книгу законів, імперія його соромилася. Однак він діяв аж до 1905 року. І всяка українська перекладацька діяльність у межах Російської імперії була офіційно заборонена.

У ШЕВЧЕНКА ЗА ОБРАЗОМ ЄРУСАЛИМА – КИЇВ

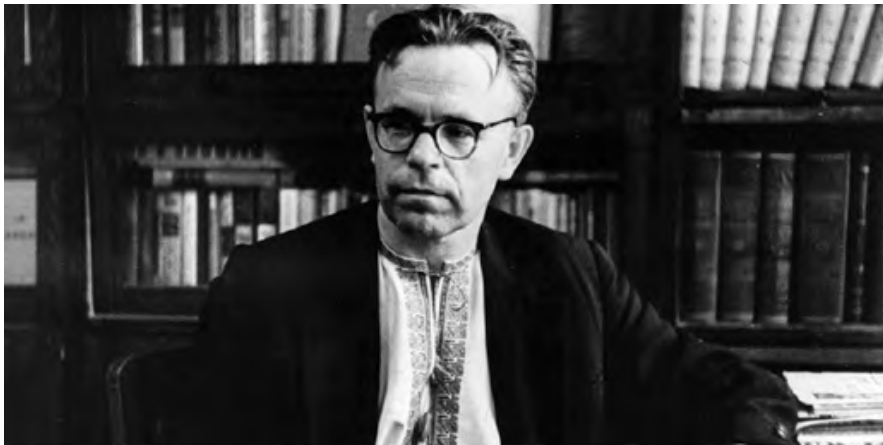
►► Важливим був і вибір текстів для перекладу?

М. Стріха: Дуже часто, справді, українські перекладачі вибирали собі тексти, які містили алюзії того, про що не можна було сказати в оригінальних творах (принаймні в призначених для легального друку). Зокрема, Київ стояв за образом Єрусалима для Шевченка, коли він перекладав свої «Давидові псалми»: «І коли тебе забуду, Ієрусалиме, забвен буду, покинутий рабом на чужині. І язык мій оніміє, висохне, лукавий, як забуду пом'янути тебе, наша славо». Корній Чуковський уперше помітив, що цей проект перекладання «Давидових псалмів» у Шевченка теж містить суто націєтворчу програму. І для нього за Єрусалимом завжди стоїть Київ, а за Йорданом – Дніпро.

►► Переклад – відображення свого часу, тож у ньому можна побачити принципи, які були засадничими для різних періодів. Чи могли б розповісти про ці етапи, підходи до українського перекладу?

М. Стріха: Наша література починалася з перекладу, щоправда, дуже вільного, травестії – «Енеїди». Проте це справді вже граничний випадок того, що називають доместикацією, або «одомашненням». Троянці стали козаками, п'ють сивуху, заїдають оселедцями. Хоча якщо ми подивимося на канву подій, то Котляревський досить близько тримається до Вергілієвої «Енеїди». Інші українські переклади, вже початку XIX ст., теж страшенно одомашнені. Тодішнім перекладачам, ідеться про Петра Гулака-Артемовського, Левка Боровиковського та їхніх сучасників, хочеться «перетягнути» описуване в оригіналі в українські реалії. Цей потужний струмінь українського фольклору є і в раннього Куліша. Однак у Старицького вже маємо класичний переклад, спробу виробити повноцінну нормативну мову в усьому її багатстві. Підхід Старицького розвивають неокласики – насамперед Зеров та Рильський, і їхній учень та продовжувач їхньої традиції Григорій Кочур.

Проте водночас у XX ст. з'являється надзвичайно цікаве явище – переклади Миколи Лукаша, який знову часом повертається до старої доместикації і фольклоризації. Коли він перекладає свого «Дон Кіхота», то зауважує, що цей текст дуже іспанський у оригіналі, і відтак, переклад не може не бути дуже українським.

▲ Микола Лукаш, світлина: Інститут просвіти

Тому тут він використовує купу слів, які сам знаходить у старих козацьких літописах чи «діаріушах», у спудейських «ораціях», у народних піснях. Або й сам зграбно конструює. І коли в Сервантеса в зневажливому відтинку згадано тих, хто їздить на ослах, він вигадує слово «ослоїзди». Коли треба перекласти назву іспанської страви, яка насправді не має відповідника в українській мові, він вигадує «потрібка з шарпанини», спираючись на Котляревського. Водночас Лукаш знаходив, де потрібно, в нашій бароковій лексиці ідеальні відповідники до високої латини, до мови середньовічного ученого скрипторію. Це демонструє: перекладач мусить насамперед бездоганно знати рідну мову в усіх її лексичних обширах, бо інакше його переклад ніколи не буде цікавим.

►► **Розкажіть про «феномен Мисика, Бориса Тена, Кочура та Лукаша».**

М. Стріха: Це були найбільші українські перекладачі другої половини ХХ ст. Усі вони зазнали репресій, прожили дуже драматичну долю. Про Лукаша й Кочура зараз пам'ятають більше. Кочур мені особливо дорогий – адже мені пощастило вчитися в нього, і про це я докладно розповів у своїй книжці. Мисик дуже яскраво дебютував у 20 із чимось років, але далі з ним стала макабрична історія, коли в 1934 році його заарештували замість іншого письменника, – просто того не застали вдома, а треба було когось привести. Лише за 25 років, пройшовши концтабори, радянські й німецькі, а потім просто тривалий період замовчування, він зумів повернутися в літературу. На жаль, за життя й по смерті він лишився недооцінений – бо й жив не в Києві, а в Харкові, який уже стрімко втрачав усі ознаки українськості. Навіть вулицю, де він жив, по його

смерті перейменували на вулицю Єсеніна...

Мисик прекрасно перекладав Шекспіра, його переклад «Ромео і Джульєтти» є найкращим серед українських перекладів цієї трагедії, хоч був надрукований тільки посмертно, бо вважали, що рукопис загинув під час арешту, – але він, на щастя, дивом зберігся. Перекладав він надзвичайно талановито і Бернса, і, з оригіналів, східних поетів-класиків Хайяма та Гафіза.

▲ Борис Тен (справжнє ім'я – Микола Хомичевський) так само зазнав

репресій, бо був священником УАПЦ. Тож потрапив на заслання у 1930-му році. Може, це його і врятувало, бо якби він був заарештований у 1937-му, то його одразу б розстріляли. А так він повернувся з заслання, щоправда, не в Україну, а мусив жити в Росії. Під час Другої світової потрапив у полон, дивом вижив, а по війні, через «сумнівну» біографію, не мав можливості оселитися в Києві й жив у провінційному Житомирі. Він бездоганно знав давньогрецьку – і лишив фантастичні переклади класичних творів давньогрецької літератури, насамперед Гомерових «Одісеї» та «Ілліади», хоча не тільки їх. Борис Тен перекладав багато інших текстів, зокрема оперні лібрето. Пригадую з моєї юності, з часів, коли в українській опері ще співали українською мовою, передсмертну арію Річарда в «Балі-маскараді» Верді в його чудовому перекладі. Наскільки ми тоді були щасливі, що застали ще справжню оперу...

УСПІХ ОПЕРИ УКРАЇНСЬКОЮ

►► **У вашій книжці українізація опери посідає особливе місце...**

М. Стріха: Сьогодні люди знають, що в опері треба співати мовою оригіналів і ніяк інакше. Але до останньої чверті минулого століття в усіх операх світу співали переважно в перекладі. Справді, в останній чверті ХХ ст. відбувся перехід на виконання переважно мовами оригіналів, але це було зумовлено не мистецькими причинами, а суто економічними – так легше створити неперервний конвеєр виконавців, що не мусять щоразу переучувати раз і назавжди вивчені партії.

Натомість усі великі оперні композитори минулого були, навпаки, переконаними прихильниками виконання їхніх творів саме в перекладі мовою аудиторії – адже опера за природою є музичною драмою, де слово важить не менше від музики. На підтвердження можна навести безліч цитат із щоденників, статей та листів Верді, Вагнера, Шостаковича...

Тому скрізь у світі раніше оперні лібрето перекладали, але здійснювали це здебільшого ремісники третього ряду. Класичним прикладом є російський оперний переклад, де в ХІХ ст. з'являлися страшенно кострубаті тексти, які, однак, співали в усіх театрах імперії. З українським оперним перекладом було зовсім не так. Українську мову в нашу оперу було запроваджено одномоментно. У 1926 році Раднарком УРСР вирішив, що в київській, харківській та одеській операх віднині мусять співати не російською (як до того), а саме українською мовою. Причому не лише європейські, а й російські опери. До перекладацького проекту було залучено провідних українських літераторів. Ніде в світі корпус перекладів для опери не робили національні поети першого ряду, а в нас це були Вороний, Рильський, Тичина, Бажан...

Мені дуже боляче, що це явище загинуло вже в наш час, через лінощі й елементарну незацікавленість деяких наших провідних виконавців. А ще прикро, що сама багата й драматична історія українського оперного перекладу досі практично не була досліджена. Я за це взявся фактично вперше і запропонував у цій книжці великий розділ, який присвячений спеціально історії зародження, тріумфу й загибелі українського оперного перекладу.

ПОТРЕБА В ПЕРЕКЛАДАХ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

►► **Чи можна сказати, що всі ці українські переклади систематизовано? Щоб можна було глянути – і зрозуміти, що перекладено, а де лакуни.**

М. Стріха: Насправді українською мовою перекладено

▲ Борис Тен, 1982 рік.
Світлина Миколи Ужвіна

дуже багато. Корпус класичних текстів «Західного канону» ми фактично весь українською мовою вже маємо. Є ще певні лакуни, і я тішуся, що прислужився їх заповненню, скажімо, вперше переклав українською «Кентерберійські оповіді» Чосера, але таких лакун уже порівняно небагато.

Ба більше, ми маємо множинність перекладів, що загалом нормально. Наприклад, існує десь 15 повних українських перекладів «Гамлета», і якщо ми візьмемо найзнаковіші тексти світової поезії, то, як правило, вже маємо по кілька їх версій. А ось тут проблема. Бо часто навіть у сучасні антології з європейської літератури ставлять не найдосконаліший переклад і не художньо найцікавіший з-поміж усіх наявних. Особливо фатально з Шекспіром. Сьогодні з'явилося купа аматорських перекладів сонетів Шекспіра. І коли часом до шкільних хрестоматій уміщують не переклад Паламарчука чи Павличка, а цілком неграмотний з погляду версифікації переклад якогось сучасного аматора – це дуже погано. Це дискредитує сам український переклад.

▲
Леонід Гребінка (1909-1942)

Тож проблема вибору перекладів під певну цільову аудиторію гостра. І вона дуже неоднозначна. Якби я укладав антологію поезії, орієнтовану на «гурманів», то брав би одні переклади. А якби для школярів – то інші. Тому що Лукаш – геніальний перекладач, але він усе-таки потребує «просунутишого» читача. Або ж з тим самим «Гамлетом»: маємо давні й дуже цікаві переклади Куліша й Старицького. Їх обов'язково потрібно перевидавати, вони багато дадуть тому, хто любить слово, але, очевидно, що їх не можна рекомендувати сьогодні для театру. Маємо два сучасніші переклади дуже високого рівня пера Леоніда Гребінки й Григорія Кочура, які добрі для зібрань творів Шекспіра. Маємо два експериментальні переклади Ігоря Костецького та Юрія Андруховича, які дуже цікаві для модерного театру, але їх би я не використовував у антології для масового читача. І як вибирати – це справді складна наука.

Натомість люди здебільшого погано уявляють усю сукупність нашого перекладацького доробку і беруть перше-ліпше, що потрапляє під руку. Ось приклад: один київський студентський театр взявся ставити

«Маленькі трагедії» Пушкіна в перекладі Івана Франка. Відомо, що наш класик робив цей переклад уже в час своєї тяжкої хвороби, і текст вийшов фатально поганий (про це писав свого часу ще Павло Филипович). Хоча, ясна річ, у молодшого й здоровішого Івана Франка є абсолютно геніальні переклади. Натомість ми маємо прекрасні пізніші переклади «Маленьких трагедій» пера Вороного, Рильського, Бажана... Проте люди з театру, вочевидь, просто не знали про ці переклади, а їм одразу під руку потрапив варіант Івана Франка. І вони, знаючи, що це класик української літератури, і не замислюючись, що в житті в нього були різні періоди, витягнули на сцену текст, який сьогодні може служити тільки для дискредитації української літератури й українського театру...

► **Боюся також, що рудименти перекладу як націєтворчого проекту в нас ще досі присутні... Пригадую, що не всі бачили сенс у перекладі українською «Улісса» – бо ж є російський...**

М. Стріха: Якщо ми нормальна нація, то ми абсолютно не маємо зважати на те, чи є певний твір російською чи польською. Нас мусить цікавити одне: чи є це українською. І вже сьогодні переклади актуальних творів світової літератури своєчасно з'являються в нас завдяки дії ринкових законів. В Україні варто було б започаткувати державні програми підтримки перекладів українською не так «актуальної літератури», а класики, яка лишилася непереказана. Тут є ще певні лакуни. Особливо це стосується наукової літератури. Скажімо, мені бракує українськомовного Арістотеля чи українськомовних «Математичних принципів натуральної філософії» Ньютона. Я не знаю, чи такі переклади з'являться, але якщо ми претендуємо на те, що ми велика нація з великим потенціалом, то такі базові тексти мають бути перекладені українською.

Мусимо перекладати все, а от у якому порядку – справді дуже складне питання. Бо ресурсів завжди було й буде обмаль. І що саме треба сьогодні перекладати передусім, – чи «Фізику» Арістотеля, чи «Математичні принципи натуральної філософії» Ньютона, – я сам не готовий вам відповісти. Проте мені зрозуміло, що такі тексти українською мусять існувати.

► **На завершення, хотіла б запитати про роль перекладачів у сучасному видавничому процесі. У Великій Британії перекладачі мають великий вплив, є експертами з певних літератур і можуть пропонувати, що саме видавати. А як щодо українського видавничого ринку?**

М. Стріха: Сьогодні це вже починається. Моя дочка Ярослава Стріха, яка, на відміну від тата, є професійною перекладачкою високого рівня, бо ж заробляє на життя перекладами, а не викладанням фізичних дисциплін в університеті, минулого тижня брала участь у засіданні одного з наших провідних видавництв, де вони визначали редакційну політику на рік, що саме треба перекладати. І я цьому дуже потішився – адже донедавна про таке важко було навіть помріяти.

Підготувала Марія Чадюк, «День»